

Albert Jané

L'almanac anacrònic

Albert Jané

L'almanac anacrònic

Primera edició: maig de 2021
Edició digital: desembre de 2021

Disseny de la coberta: Albert Jané

Imprès a Catalunya
Associació Llengua Nacional
C. Sant Pere més Alt, 25
08003 Barcelona

Índex

Els signes del zodíac	7
Les nou muses	12
Els argonautes	26
De la deu del vell Isop	39
La història de Judit	52
Els gnòstics	93

Els signes del zodíac

Des del temps de l'avior, els dotze signes del zodíac han torreat ufanament gloriejant-se d'ocupar, d'una manera estable i permanent, numerària, l'espai d'unes determinades constel·lacions. Creu-t'ho, que aniràs amb auto! Segons el DGLC, del mestre Fabra (s.v. *signe*), quan el sol ha entrat en el signe de Capricorn l'astre és dins la constel·lació d'Aquari. La Gran Enciclopèdia Catalana, en canvi, diu que és dins la constel·lació del Sagitari. Total que, sigui com sigui, els anys no passen en va, no hi ha res que duri sempre, i actualment no hi ha coincidència entre els signes i les constel·lacions homònimes. Ells, els signes, però, van a la seva, i diuen que mentre els horòscops facin tots els papers de l'auca, qui els empararà la basa? Ergo, bé en podem dir quelcomot, de cada un d'aquests dotze signes tan castissos i recurrents.

El primer de tots ve a ser el xai, però més que no pas xai, o be, anyell, moltó, corder o ovella, potser hauríem de dir marrà, perquè aquest animal, amb el nom propi d'Àries, va proveït d'un banyam que fa el seu efecte. Més concretament, és el xai que duia el Toisó d'Or, que va ser immolat a Zeus, el gran déu de l'Olimp. La tossudesca caracteritza aquest signe, tal com exemplifiquen, en primer lloc, la coneguda dita popular ésser més tossut que una banya de marrà; després, els famosos ariets, que eren, com si diguéssim, l'artilleria d'abans d'inventar-se la pólvora, capaços d'enderrocar les muralles de pedra picada i d'abatre les portes de fusta ferrada a cops de cap, i *last but not least*, tal com diuen els anglesos, o els britànics, si se'ls vol designar d'una manera políticament correcta, això és, i en darrer terme però no en menor grau (vet aquí la nostra breu

nota britànica, volem dir didàctica), els cavallers dels ordres del Toisó d'Or, i diem els ordres perquè n'hi ha dos, no un, no, dos, que s'entesten, s'entossudeixen i s'obstinen a persistir malgrat llur anacronisme aclaparador i faraònic.

El segon signe del zodíac és el Taure, és a dir, el toro o brau, que es veu que és la forma que va adoptar el ja esmentat déu Zeus de l'Olimp, que havia de ser, sens dubte, un trapella de marca, quan va raptar la gentil Europa de les trenes d'or, cosa que no deixa de produir una certa perplexitat, perquè no es veu gens clar quina necessitat en tenia. Segurament ens falta informació i no podem jutjar el cas amb prou encert. El toro, és clar, s'associa a l'impuls cec i brutal, a la força animal, irracional, primitiva, que, les coses com siguin, lliga molt poc amb la idea d'Europa, si més no amb una determinada idea d'Europa, potser més aviat utòpica.

Després venen un parell d'esmolets, els Bessons. Tradicionalment, i canònicament, se'ls identifica amb Càstor i Pòl·lux. Però aquesta identificació no ha deixat de conèixer múltiples propostes alternatives, algunes certament insòlites i sorprenents: l'Anticrist i el Leviatan, el Miques i el Fandango, en Tirs de l'Orenga i en Vit de les Unces, el rei de Copes i der Freischütz, Gutenberg i Sant Joan Porta'm la Tinta, l'Esperit de la casa enderrocada i el Repartidor de la llet, el Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles, el Tòfol de les Amèriques i el Tòfol de Ca la Tuies, en Trampan Tampaitu i el filòsof de la torre d'Aleshores que passejàvem agafats de la mà pels carrerons del barri vell i ens besàvem a cada cantonada, en Tiquis Miquis i en Nola Paguis, en Joan de Serrallonga i en Robin Hood, el rei Vamba i el moro Muça, el sabater de la cantonada i el marit gelós, el president del Tribunal Suprem i el noi dels encàrrecs, el cardenal Gripau Calavera i Gilles de Rais, l'Iu de les Endevinalles i en Segimon Leonard del Vi, el baró de Casacomtal i el comte de Labaronia, un astròleg desinhibit i cleptòman i un alquimista carca i supersticiós, el rei que anava a caçar elefants i un ectoplasma sifilític. O, qui sap, potser, un astrònom que es perdia de vista per les cantonades i un comptable que es feia dir economista i que quadrava el balanç passant la diferència a comissions. En tot cas, tant si eren els uns

com els altres, no hi ha dubte que eren dos bessons, si no bessons del tot, molt ben avinguts.

El Càncer, o Cranc, és actualment, no es pot pas qüestionar, el més nefast de tots plegats, sigui quin sigui el seu origen, que potser no és gaire clar. Lamentablement, en lloc d'anar endarrere, com sembla que era de consuetud, ara va endavant.

A continuació ve el ferotge lleó de la Metro, fitxatge sorprenent que ha universalitzat els seus rugits espectaculars i esfereïdors, que tant el caracteritzen i tant afaïçonen la seva personalitat. Amb tota versemblança, i segons les versions més dignes de crèdit, aquests rugits són motivats perquè la lleona li repassa les costelles amb un espolsador.

Tot seguit apareix la Verge. Segons podem llegir en els fidedignes *Annals* d'en Jep de les Escripures, primer havia festejat amb un poeta que rimava, molt sensible i delicat, però el va deixar perquè no tocava de peus a terra; després amb un oficial de suplement de cavalleria de marina, i el va deixar perquè només volia manar ell; tot seguit, sense solució de continuïtat, amb un gramàtic generativista, i el va deixar perquè a més de fer moltes faltes d'ortografia –això, encara–, quan parlava no se l'entenia gaire; i, finalment, amb un arcàngel apoplèctic i extravertit, i aquest va ser ell qui la va deixar a ella perquè trobava que era molt estreta.

La Balança, que és la següent, és la representació de la moderació, de l'equanimitat, de l'objectivitat, de la imparcialitat, de la neutralitat, del a cadascú el que sigui seu i robar el que es pugui, de la mesura justa, determinada amb paràmetres adequats i amb coordenades idònies, i del tants a tants. I també, les coses com siguin, s'ha de dir tot, del si m'esquitxes et remullo, si m'embrutes t'emmascaro, si m'empaites et faig córrer, si em mossegues t'esgarrapo. Tal com ens fa observar el professor Filiberticus, del Col·legi Pontifici de Sant Pere de les Maleeses, hem de tenir present que *pesar* i *pensar* tenen un origen comú, i que quan el masover treu faves d'olla l'estadant treu pèsols del tupí, que quan l'hortolà alça el porró el llenyataire buida l'ampolla, que quan el rabadà bufa cullera l'aprenent esmola el ganivet, i que quan les bruixes es pentinen les fades es perfumen a cor què vols.

I ara ens les havem amb l'Escorpí, que alguns indoctes que presumeixen d'entendre en vins, paté i formatge confonen amb l'escurçó. La millor cosa de l'escorpí és la seva rima esplèndida, que forma part d'un riquíssim i generós esplet: violí, clavecí, llagostí, ratolí, romaní, llessamí, camí, serafí, querubí, beduí, babuí, arlequí, colombí, balanci, carmí, bocaí, l'espuri bocaí, coixí, garbí, bisturí, filaberquí, jardí, diví, destí, alambí, robí, diamantí, cristal·lí, pa amb vi i un bé de Déu d'infinítius i de gentilicis que hi canten els àngels. Però ell mateix, híspid i malagradós, asocial i morrut, verinós i nociu com un membre de la Conferència Episcopal, carregat de pretensions i de prejudicis, se sulfura quan el tracten d'insecte, perquè diu que ell no és un insecte sinó un aràcnid.

El Sagitari, que el segueix, no és ben bé d'aquest món. Apunta però no dispara, i si ho fa no l'encerta, predica però no l'escolten, canta però desafina, corre però s'entrebanca. N'hi ha que diuen que posseeix un pedraforca de coneixements ocults, i n'hi ha que afirmen que només sap l'aeioú i amb prou feines. Presumeix d'haver trencat molts cors femenins, princeses i serventes, marqueses i peixateres, grans senyores i dones de fer feines, però és un fet que festeja amb la fada Morgana, que li té lligada la brida curta i que el fa ballar com una baldufeta. Ha escrit un llibre de poemes críptics i hermètics –un poemari, en diu ell!– en una varietat dialectal arcaica del sorotàptic occidental, cosa que li ha donat una certa fama d'intel·lectual. Naturalment, no toca de peus a terra i té més pa a l'ull que a la post.

Després del Sagitari ve el Capricorn, que també pot anar sol. Sempre amb l'aspecte de dur-ne una entre cap i coll, va pel món i en tots els forats, traus, esquerdes, esclatxes, clivelles, fenedures, fenelles, ranures i intersticis que troba hi fica la banya sense remei, vol fer drecera anant pel camí ral, encendre una bona foguera amb llenya verda i pescar truites de riu al safareig de l'eixida. I, si tant el burxen, és capaç d'anar a collir pomes camoses a l'avet de la muntanya venerada a mi em té robat el clor, de buscar cinc peus al gat mesquer i sis al llop cerver, i àdhuc de ballar amb la més lletja. Però, i això no ho sap ningú, sempre duu un roc a la màniga i un as a la faixa.

El Capricorn, no sense una resistència tenaç, cedeix el lloc a l'Aquari, un altre esmolet de primera, sempre amb la dèria de fer anar l'aigua no solament al seu molí, dèria ben normal, consuetudinària i perfectament homologada, sinó també al seu celler, afany heterodox i considerat unànimement francament vituperable. Ara festeja amb una fornera galtaplèna i de formes turgents, ara amb una tavernera alegre i desimbolta. I diu que la sal de la vida no es troba en la mar immensa i excessiva sinó en la deu, potser ignota, que raja sense parar d'una esquerdada del cingle calcari. I que, sobretot, cal anar net, no solament el diumenge, sinó també els dies de cada dia. Diu que qui va sempre net ja té molt de guanyat.

I, finalment, aquí tenim els Peixos, els Peixos que sens dubte es porten l'oli, això no ho discuteix ningú, però la seva determinació específica ha originat discrepàncies profundes i irreconciliables i discussions i controvèrsies inacabables i apassionades. Així, els lletuguins del primer dia afirmen categòricament que són el rap i el lluç, però els carallotians de l'estricta observança sostenen com un dogma de fe que són el llenguado i el llobarro. I, encara, els cuaderruquesos primitius posen la mà al foc que són el déntol i el pagell. Indignades fins al punt més alt, les pastenaguites reformades, les carxofines calçades i les llanaclatellianes conventuals han posat el crit al cel, i han protestat amb vehemència torrencial i paulina contra aquest masclisme recalitrant que menysté ignominiosament la truita i la sardina, la tenca i la carpa, i la tonyina i l'orada. Per la seva banda, els interessats diuen que ells saben molt bé qui són i que no tindran pas la temptació supernumerària de picar un ham sense esquer.

I ja som al cap del carrer. Diu que els signes del zodíac tenen més per donar que no han donat. Segurament. Ben mirat, tenen tot el temps per endavant. Poden anar fent i, si tant convé, deixar-les anar sense engaltar. Que pensin que vindrà un dia en què tornaran a coincidir amb les constel·lacions homònimes. Cosa de 26.000 anys, d'acord amb els càlculs dels entesos. Segons com pot semblar molt, però és oportú de recordar el que sempre es diu, que el temps passa volant.

Les nou muses

Un dia la setmana, les nou muses anaven a prendre el nèctar a casa l'il·lustre mecenes Alexandre Tiquismiquis. Deien prendre el nèctar, però, és clar, sempre anava acompanyat de diverses i gustoses llepolies: pastes –les cèlebres pastes del nèctar–, coca, panets, bescuits, pa de pessic, secalls, carquinyolis, bunyols, mantega, melmelada, mató, confitura, arrop, codonyat, arròs amb llet aromatitzat amb canyella i cinc o cinquanta coses més.

Hi havia alguns altres personatges que anaven a prendre el nèctar a casa el mecenes Tiquismiquis amb una certa regularitat. Els més assidus eren Arquimedes Nomtoquis, secretari de diverses corporacions, Aristòtil Nolagafis, que era un propietari rural molt ric, i el capità Epaminondes Dosapis, de la marina mercant, que s'havia acollit a la jubilació anticipada. Tots tres eren uns lletraferits apassionats, que apreciaven molt la generosa hospitalitat del mecenes. Un altre assidu era Andrònic Cabrafiga, acreditat fabricant de material d'escriptura i proveïdor de l'amfitrió, que no tenia, aquest sí que no, vel·leïtats literàries, encara que es veu que, això sí, li agradava molt discutir i no estava mai d'acord amb ningú. I, encara, el poeta Hipòlit Constantí, la presència del qual era molt ben acollida, perquè feia més fluïda la relació amb les muses.

Arquimedes Nomtoquis solia dir que era molt estrany que les muses fossin precisament nou. Per què, nou? Hauria estat més lògic que fossin deu, tant més que si hi havia, per exemple, unes muses que presidien la història, l'astronomia i la geometria, no n'hi havia cap que presidís la geografia, i insinuava que alguna cosa devia haver passat. I

no li costava gaire d'inventar-se una història d'aquesta suposada musa número deu, que hauria presidit la geografia, i de qui arribava a suggerir que devia haver fugit amb un secretari d'un sacerdot d'Apol·lo o amb un rodamon molt ben plantat. Aristòtil Nolagafis, mig contradictori, deia que, posats a dir, tant podien ser dotze com deu, i que, en tot cas, ell apostava més aviat per dotze que per deu. A més de la geografia, semblaven de tota evidència mancades de musa la metafísica, la numismàtica, la filologia –amb la gramàtica, l'ortografia, la calligrafia, la semàntica, la semasiologia...–, les ciències naturals –la física, la botànica, la zoologia–, la urbanitat i, sobretot, d'una manera molt especial, la pintura, l'escultura i l'arquitectura. En canvi, el poeta Hipòlit Constantí, que era, de fet, l'únic intel·lectual autèntic del grup, rebutjava aquelles fantasies i intentava d'ordenar els fets reals. Les muses, elles mateixes, parlaven de les arts que els eren atribuïdes amb una imprecisió notable, i si els ho preguntaven no hi havia manera de treure'n l'aigua clara. Un dia deien una cosa i un altre en deien una altra. Basant-se, doncs, en el que era generalment admès i en el que deien els manuals més seriosos i dignes de crèdit, el poeta Hipòlit Constantí va determinar les atribucions següents: Clio, la història; Urània, la poesia didascàlica i l'astronomia; Melpèmone, la tragèdia; Talia, la comèdia; Terpsícore, la poesia coral i la dansa; Erato, la poesia lírica i amorosa, el mim i la geometria; Cal·líope, la poesia elegíaca, la poesia èpica i l'eloqüència; Euterpe, la poesia monòdica, la poesia aulètica i la música (que alguns limitaven a la flauta); i Polímnia, la dansa, el cant sagrat, l'harmonia i la pantomima.

Ja embalat, el poeta Hipòlit Constantí, que era una mica visionari, va començar a parlar de l'hermenèutica, l'epistemologia, la propèdèutica, la simbolística, la semiòtica i la semiologia, ciències de futur, va dir, que amb o sense musa havien de fer tronar i ploure. Però aleshores Cal·líope li va fer observar que, en tot cas, havia de ser “amb musa o sense”, no “amb o sense musa” com ell havia dit, barbarisme inacceptable i dissident, inviable i heterodox, imperialista i suburbà. El poeta, pobre, es volia fondre, però va acceptar la lliçó i, tot empegueït, va callar. No es va saber estar de pensar en la Josefina dels braços de serp, que hauria amorosit la situació amb la llumi-

nositat del seu somriure. Es veu que la Josefina no feia gaire que li havia donat el passaport. Hipòlit Constantí era un inconformista i un transgressor, que rebutjava tots els convencionalismes socials i la moral burgesa i tradicional, cosa que l'aureolava i li donava un prestigi singular, altament seductor. Però era un home carregat de petites manies, especialment en la vida domèstica: deixava sempre les coses a tot arreu, al mig del pas, i no volia que les hi toquessin, exigia sempre ous del dia, no trobava mai la fruita prou serenya i rondinava per la més petita incomoditat. Fins que la Josefina se'n va atipar i va dir prou. Prou i s'ha acabat. No se'n deixava pas de lamentar, l'home. Despitat fins al punt més alt, es mirava les nou muses i, potser sense adonar-se'n, no podia evitar de valorar-les, especialment comparant-les amb l'enyorada Josefina. Trobava que Clio era una mica massa revingudeta per a ser una musa i que s'excedia explicant històries de la vora del foc, que Urània feia més aviat cara d'encantada, de viure als núvols i de no estar mai pel que li deien, que Melpèmone era seca com un bacallà i parlava amb la e, de Talia deia que tenia el nas com un cigró i que era papissot, li semblava que Terpsícore era com un belluguet, que no s'estava mai quieta i que mirava contra el govern, que Erato tenia unes orelles molt grosses, immenses, i mans de bugadera, que Cal·líope tenia cara de lluna plena i no sabia parlar sinó dels seus versos, que Euterpe volia presumir de moderna anant vestida de qualsevol manera, amb pellingots de l'any de la coïtja que no li queien gens bé, i, finalment, trobava que Polímnia era una mica garrella, quequejava un xic i sempre volia tenir raó. Total, que no n'hi havia cap que fos capaç de fer-li oblidar la incomparable Josefina. Evidentment, home de món, discret, s'estava rigorosament de manifestar les seves observacions. I si ho sabem és perquè ens ho ha fet saber la narradora omniscient.

Un dia va arribar la notícia, o més que la notícia, el rumor, que una de les nou muses s'havia presentat en un examen –de la seva especialitat, naturalment– i l'havien suspès. Però no es deia exactament quina. Potser Clio, a qui es veu que hauria fet gràcia de tenir la llicenciatura d'història, o potser, qui sap, Polímnia, que, si és que era ella, potser es volia llicenciar en filologia clàssica. Però tot plegat

no eren sinó suposicions. El fet és que cap de les dues no es va voler desmanclar i, certament, no hi va haver ningú que tingués la indelicadesa d'intentar posar cap de les dues en evidència. D'altra banda, tothom estava disposat a admetre que un suposat fracàs acadèmic com aquell no demostraria la preparació insuficient de la il·lustre examinanda sinó més aviat la imperfecció del sistema i, en particular, dels mecanismes certificadors de la possessió de coneixements.

Anant per un altre camí, Talia deia que no és igual fer teatre que fer comèdia. També profetitzava que vindrà un dia que es prescindiria de l'apuntador, el qual s'hauria d'apuntar a l'atur. I que, en definitiva, el que valdria, al cap del temps, seria l'art que belluga.

Aleshores Terpsícore va fer observar que es diu sovint que de més verdes en maduren, però que, en canvi, no es diu mai res de les més grogues i les més blaves, ni de les més grises i les més blanques, i que aquesta discriminació és inacceptable.

Urània va fer ús de la paraula per profetitzar, amb una satisfacció que intentava dissimular, que el dia de demà li anirien a fer cua tots els capitans i els coronels, i fins i tot els generals, i que la feina seria seva per a satisfer totes les seves demandes.

Melpèmone es queixava amargament, amb mots esdrúixols i parasintètics, que els lloguers eren cada dia més elevats, i que s'hi no si posava remei... no, que si no s'hi posava remei, això, els músics no farien mai bon so, tant si ja havien cobrat com si no.

Erato va explicar que havia assistit a l'aplec del Remei, procurant de no ser coneguda, i que ho havia aconseguit plenament, encara que això, en el fons, més aviat l'havia poc o molt defraudat.

Cal·líope va fer saber que havia rebut proposicions en principi molt falagueres per a ocupar una plaça de docència en una universitat autònoma de creació imminent, però que les havia rebutjat perquè hi havia endevinat uns sinistres propòsits masculistes.

Euterpe no deia res. Tenia la mirada perduda enllà d'enllà, qui sap vers quins horitzons, potser bromosos i ombrívols, tal vegada lluminosos i iridiscent, per ventura metafísics, simbolístics i immanents.

Andrònic Cabrafiga tenia qualitats excel·lents, i sempre estava disposat a fer un favor a qui l'hi demanés. Però de tant en tant co-

metia algun excés. Així, es veu que li va pujar el nèctar al cap i amb una desimboltura sorprenent es va despenjar dient que, si bé les nou muses posseïen, certament, entre totes, un cúmul de virtuts i qualitats positives, no es podia pas parlar de perfecció, perquè no era gens difícil d'assenyalar en cada una d'elles una característica més aviat obaga. No les volia pas ofendre ni molestar, això sí que no, però creia que es podia afirmar que Clio era rampelluda i hipertensa, Urània era atrabiliària i cap de pardals, Melpèmone era hipocondríaca i una mica tocada del bolet, Talia era pueril i barrip-barrap, Terpsícore era irascible i megalòmana, Erato era totalitària i possessiva, Cal·líope era despreocupada i tafanera, Euterpe era xafardera i baliga-balaga, i Políminia era presumida i mira'm i no em toquis.

Les muses, naturalment, s'hi van tornar. Van dir que aquell Andrònic Cabrafiga era un xafalletes, un tastatruites, un somiamiques, un ploracries, un esgarriacordetes, un estiraqueixals, un arrencacadires, un escalfapobres i un escanyabarraques.

El pobre Cabrafiga es va quedar sense saber què dir. I es va produir una situació més aviat violent, d'una incomoditat evident, vull dir, té tota la raó del món, professor, més aviat violenta, d'una incomoditat evident. És que en aquest moment pensava en la meva Josefina (meva, pobre de mi!) i no es pot estar per tot.

L'arribada, inesperada, imprevista i imprevisible, de l'estrenu cavaller Bernat del Parsifal, el de la copa de la Sang del Rei, es pot dir que va resoldre la situació. Les nou muses, pobres, se'l van quedar mirant embadalides, extasiades, com si fos un arcàngel del més enllà, o d'una altra dimensió, i, encontinent, se'ls va esvair l'enuig que les dominava. L'amfitrió li va dir que li semblava que s'havia equivocat de camí, però que això no privava que se li oferís de bon grat una copa de nèctar enriquit amb un bon raig de ratafia de l'acreditada fassina del Vigatà, i que en tot cas era força... no, força no, molt, això, molt benvingut, cosa que el cavaller del Parsifal va dir que agraïa de tot cor. I els va explicar que si havia arribat en aquell indret inesperat era perquè havia seguit un camí iniciàtic, que els camins iniciàtics podien menar als llocs més impensats, però mai exempts de pedigrí, que no se sabia mai, i que, fos com fos, eren els camins

del futur. Del futur immediat, del futur que ha de venir, del futur que ja s'acosta, del futur que ja és aquí.

I després d'haver libat la copa de nèctar, amb una satisfacció evident, va explicar que ara editava un almanac, l'*Almanac del Parsifal*, que era molt interessant, que anava pel món fent subscripcions, i que els demanava si s'hi volien subscriure, que ja veuriem com els agradaria.

Tothom es va quedar molt parat, sobretot Andrònic Cabrafiga, però com que les nou muses es van subscriure a la publicació del cavaller del Parsifal, ell no va saber dir que no. Després, a casa, quan ho va explicar a la dona, aquesta li va estirar les orelles, amb uns crits que es van sentir per tot el veïnat.

(Tot plegat és molt estrany, és veritat, però dels camins iniciàtics es pot esperar tot.)

Al mecenes Tiquismiquis se li va ocórrer la idea de preguntar al cavaller del Parsifal si en el seu almanac no publicaven versos de l'il·lustre poeta Hipòlit Constantí, un poeta metafísic i transgressor, psicodèlic i supranormal, intrauterí i psicossomàtic, allí present. El cavaller del Parsifal es va mostrar agradablement sorprès de saber que entre els circumstants hi havia aquell admirable versificador, i va recordar, però sense dir-ne res, que temps enrere havia conegut la seva mare, una gran senyora, molt culta i molt sensible, que no era precisament una admiradora devota dels versos del seu fill, que trobava potser massa atrevits, encara que no deixava de sentir-se afalagada pel prestigi que havia aconseguit. I va saludar el poeta molt cordialment, li va dir que l'havia llegit amb goig, però que, i no se sabia estar de comentar-ho, hi havia observat alguns plagis notoris. Però el poeta Constantí, tot i agraint l'elogi, va puntualitzar que aquells dels seus poemes que algú podia considerar que eren plagis, en realitat no eren plagis sinó paràfrasis, que calia no confondre les paràfrasis amb els plagis ni, encara menys, amb les abominables paròdies. I ja que en parlaven, va proposar a les nou muses que escrivessin, cada una d'elles, una paràfrasi d'un poema d'un grup de nou poemes, tots ells de poetes il·lustres, que ell mateix va suggerir, cosa que elles van acceptar de bon grat. Heus ací el resultat d'aquella proposta lírica singular, amb el nom de la musa encapçalant la paràfrasi poètica de què és autora.

CLIO

*Si el dimecres era fosc
el dijous era més clar,
la terra que m'enamora
la treballo de bon grat.
El dijous em llevo d'hora
amb delit de treballar,
Si miro d'on bufa el vent
em sembla que ho veig més clar,
si veig com passen els núvols
no m'atipo de mirar.
Quan penso en la feina feta
ja tinc ganes de plegar,
i la que falta per fer
ja l'acabaré demà.*

URÀNIA

*Conflicte del doble blanc
i el foll espill que l'espia,
sota la mirada impia
que no treballa de franc.
¿Quin teixit obtús i obscur
té aquest tacte tan divers?
¿Quin mot que pretén ser pur
no es perd pel vast univers?
Dalt l'escena omnipresent
l'encís subtil de l'esquena
s'enduu potent la mirada,
i els mots, seguint la jugada,
mentint descaradament
toquen el dos de l'escena.*

MELPÈMONE

*Blanqueta, pinsà, botxí,
ai, senyoretas,
sempre tan netes!
Ai, merla vora el camí,
no t'allunyis pas de mi
si t'abelleix de sentir
la cançó del violí.*

*Terrola, verdum, blauet,
sol, solet,
vine'm a veure
pel carrer estret,
vine'm a veure
que tinc fred.*

*Berbena, donzell, comí,
ai, les floretes,
sempre tan dretes!
Ai, menta vora el camí,
companya del romaní,
quin perfum que tens tan fi,
ves qui ho havia de dir.*

*Besneula, fanal, finet,
sol, solet,
tan clar, tan net,
vine'm a veure
al meu indret!*

TALIA

*No sents el crit de la tardor
que fa el dia esquerp i violent?
La nit en fa festa major
i acull tots els gemecs del vent.*

TERPSÍCORE

*La nit, obscura,
vol ignorar la lluna,
els morts, immòbils,
comprenen el silenci
més ric que mil paraules.*

ERATO

*Les aranyes teixien
mantells de rei,
presons molt estimades
quan fa molt fred.
Les barques del meu poble
no tenen rem
i els camins de l'aigua
són poc plaents.
El sol se'n va a la posta
si els ulls són cecs
i deixa que les festes
s'omplin de gel.
Pels conreus i les vinyes
no se sent res.
Camino entre rengleres
de vells xiprers.*

CAL·LÍOPE

*Sigues fidel, cor meu,
a les coses senzilles,
sense ales no podràs
sobrevolar l'abisme.
Pel pont imaginari,
incert, boirós, camines;
intenta de fer cap,
humil, a l'altra riba.
Les flors que s'han marcit
i un raig de sol efímer
ho transfiguren tot
amb un precís somriure.
De bat a bat se t'obren
les portes adormides,
cap a les deus, per elles,
ferrenyament t'enfiles.
Les ombres sense nom
obscureixen els signes:
el cant humil qui sap
si els interpretaria.*

EUTERPE

*No parlis més: vine, si pots,
amb colors vius i aires de festa.
Nua idees i versots
i l'aigua que raja, clara i neta.
L'asfalt semblava de domàs,
per la vorera la gent passa,
verd i vermell, groc i blau cel...
Sento a la pell una frisança.
Rememorem dies d'amor
i el rossinyol, canta que canta,
i les garlandes dels carrers,
i els arbres verds, i les parades.
Al mig del bosc farem un munt
de branquillons i de pinassa.
Ciutat endins, tot són camins
de passa lenta i mesurada.
No parlis més: vine, si pots,
sense neguit, sense basarda.
Colors d'ocell que arrenca el vol,
duc la bandera a la mirada,
pels vells carrers passa la gent
amb un posat ric d'esperança.*

POLÍMNIA

*El país desconegut
té uns límits molt poc precisos.
El silenci dels avets
s'agermana al de la neu.
Els arbres són molt gelosos
del seu sentit més profund.
L'aspre secret de la pell
no s'obre de bat a bat.
Els ulls intenten copsar
una verdor molt llunyana.
Cap animal no roman
indiferent a l'hivern.
El vent es complau a dur
la veu d'antigues contalles.
Les boires es desenten
dels neguits de la tardor.
Les òlibes del cloquer
no senten tocar campanes.
Tots els parers s'agermanen
quan és l'hora d'anar a joc.*

El cavaller del Parsifal, entusiasmat, va prometre que inclouria aquelles nou paràfrasis en el pròxim número del seu almanac, el secretari Nomtoquis va dir que feia temps que no llegia unes poesies tan ben fetes, l'hisendat Nologafis va comentar que un cunyat del seu cunyat també feia versos, però que no hi tenia pas tanta traça, i el capità Dosapis va fer observar que si tothom llegís versos com aquells, moltes de les coses que passen no passarien. Solament l'industrial Cabrafiga es va estimar més no dir res. I per celebrar-ho, el mecenes Tiquismiquis va oferir als seus invitats una copa d'una beguda nova que encara no tenia nom: era vi escumós criat en cava i elaborat a l'estil del país dels moixernons, o dels rovellons, o potser més aviat dels xampinyons. Va agradar tant, que van repetir i tot.

Després, les nou muses, pobretes, anaven una mica de tort.

Els argonautes

Ja es veia venir: la M* no em dirà mai més res. Tot ve que s'acaba, en aquest món. De fet, contràriament al que se sol dir, més aviat em sorprèn que certes coses hagin durat tant. Si, designant-la amb la seva inicial, hi poso un diacrític, vull dir un asterisc, és perquè la meva màquina d'escriure, aquella amb què vaig picar inicialment aquest text, té, com si diguéssim a la segona cadena, aquest signe tan castís i recurrent, i em fa gràcia de fer-lo servir. Abans no en restringeixen l'ús, com han fet, o com hem fet, amb els diacrítics. El cas és, evidentment, que hauria pogut recórrer, simplement, a la inicial.

Però aquests comentaris intrascendents i marginals no han pas de fer creure que m'ho prenc amb molta indiferència, que la meva M* m'hagi abandonat, o que ho vulgui donar a entendre. Ni parlar-ne. És tot al contrari, i la tristesa em colga, com deia aquell poeta il·lustre. Faig el cor fort, no m'agrada que es noti, però hi penso contínuament. M*, M*, que bonic que era estimar-te! M*, M*, amb quin goig que t'he estimat!

No em puc, però, morir d'enyorament en un racó, sempre esperant, tot i saber que és una cosa quimèrica, que un dia torni al meu costat. Afegim-hi, encara, el disgust per la reducció dels diacrítics, aprovada contra el meu parer, però que he hagut d'assumir. Què podria fer? N'hauria de fer una de grossa, una que em permetés, si no oblidar la meva dolça i estimada M*, al costat de la qual he passat les millors hores de la meva vida, no pensar-hi incessantment. Una empresa arriscada, una aventura amb tots els ets i uts, amb un torrent de

perills i peripècies, en què l'acció fos la gran senyora del moment...
Una aventura de bon de veres, que diuen els mallorquins...

Ja ho tinc: els argonautes.

A l'origen de l'expedició dels diacrítics, vull dir dels argonautes, hi ha un príncep una mica mala bèstia que es deia Pelies, o el nom del qual era Pelies, tal com diu el baró Tanaka, que sempre s'exclama que el català correcte és massa artificiós. S'havia criat a la muntanya i, ja des de molt jove, era un paquetaire de primera. Passava perfum, espècies, ratafia de la fassina del Vigatà i dels cellers de la Casassa, mistela del Sindicat, joies, nacre, ambre, figuretes de pessebre, encara que, probablement, no en deien així, romanços eròtics, salmó fumat, cranc rus, caviar, mel i mató, postres de músic i substàncies afrodisíaqües. Es veu que ell mateix no va resistir la temptació de tastar-les, i un dia que n'havia pres fora mesura va conèixer la Barrufeda Patates i se'n va enamorar sense remei. La Patates, cofoia i satisfeta de la passió que, insòlitàment, i involuntàriament, havia desvetllat en aquell jove contrabandista, i pensant segurament que era una circumstància excepcional que no es repetiria mai més, tenia ben decidit de cedir a les seves instàncies, vehements i apassionades, però quan el seu marit, el Gran Barrufeda, ho va saber, li va prometre que si no li trencava la fidelitat li regalaria un abric de pell de bisó, o de visó, o de marta, o de fagina, o de llúdria, o de guineu, o de gat mesquer, o de conill, o del que fos, i la Patates, que es delia per un d'aquests abrics que vesteixen tant, en els dos sentits de la paraula, es va fer enrere, i no va consentir al príncep Pelies sinó unes quantes refregades furtives i no homologades.

Despitat per aquest fracàs amorós, Pelies se'n va anar a la vila de Iolcos, on vivia la seva mare, que es deia Tir, la qual, com que era una dona que encara es feia mirar, s'havia casat amb el rei Creteu. Pelies va anar fent la viu-viu, es pot dir que sense pena ni glòria, a la cort de la seva mare i el seu padrastra, però quan aquest es va morir i va accedir al tron el seu hereu, el príncep Esó, el cervell racoístic i recargolat de Pelies va començar a barrinar. Qui barrina fa més camí que qui camina. Esó, que era molt tranquil, i que solia dedicar el seu lleure, és a dir, tot el temps, a l'escriptura d'un dietari molt particu-

lar, ara segurament diríem surrealista, es va casar amb la princesa Alcímeda, una noia molt bona noia, molt treballadora i molt de casa, com la minyona del mas de Sant Ponç, una joia vera, or de copella, i van tenir dos o tres fills, el més jove dels quals, Jàson, es va fer famós de debò, com aquests que surten a les revistes del cor. Es veu que aleshores el príncep Pelies va tornar a coincidir, diuen en un creuer per la Mediterrània i també, cosa més versemblant, al Paraigua o a l'Ascensor, amb la Barrufeda Patates, que donava la casualitat, una d'aquelles casualitats tan casuals, com sol dir en Dositeu Lapinya, que era cosina segona d'Alcímeda. Aquell dia la Patates, que no sé per què em profetitza que la Josefina m'esclavitzarà, s'havia empolainat de valent i feia goig de debò, i al príncep li va rebrotar la seva antiga passió i va renovar les seves primitives instàncies, en paper de l'Estat, segons afirma sense dir d'on ho treu el senyor Joan Crisòtom dels Espinacs, potser encara més vehements i, molt probablement, atiadés per algun altre component que ignorem. Aquest camí la Barrufeda Patates se'l va escoltar amb més interès, potser perquè al capdavall el seu marit no li havia regalat l'abric de pell de gat fer o de llop cerver que li havia promès, a causa de la crisi, deia, i també perquè sospitava, aquestes coses, les dones les ensumen, que anava darrere la Rosa, encara que, és un fet que no admet cap dubte, no en va acabar mai res. I la Patates, que sí que segons com, en alguns casos, sobretot si havia trascolat algunes copes de xampany, però de xampany autèntic, xampany de debò, de Sant Esteve o de Sant Sadurní, on tenen xampanyes de primera que volts moldrien tenir, vull dir que molts voldrien tenir, era certament passablement adorable, encara que no deixava de tenir idees estrambòtiques i supernumeràries, psicodèliques i neoestructuralistes, va dir al príncep que si fos rei li concediria els seus favors. Vet aquí la font del mal, l'esca del pecat, la causa eficient dels fets esfereïdors que la posteritat ha incorporat de bon grat, fins i tot goludament, al seu actiu.

Pelies, amb la Patates al cervell, com a far i guia dels seus anhels, va decidir destronar el seu germanastre i ocupar el seu lloc. I va començar a aplegar voluntats: els tres capitans de la guàrdia del rei, Oxigenis, Antimonis i Rapatanis, tots tres ressentits i malcontents

perquè volien ascendir a comandant i l'ascens no acabava d'arribar mai, la Junta de Govern del Col·legi de Filosofia Empírica, presidida pel venerable savi Malapassis, la delegació del Comitè Internacional dels Jocs Pseudoolímpics, l'influent Gremi de Revenedors a la Menuda, un parell o tres de tastavins molt ben qualificats, potser per ells mateixos, un estol bigarrat i proteic de presidents d'associacions de veïns i d'associacions recreatives i sense afany de lucre, i, *last but not least*, les floristes més ufanes, més xamoses i galanes, de la plaça i del mercat. A la plaça i al mercat, no badassis, no badassis, a la plaça i al mercat, malament els qui han badat. Amb tots aquests trumfos a la mà la basa era segura: el destronament del rei dietarista, que no sabem què va anotar al seu dietari, va ser un joc de poques taules. I el príncep Pelies es va proclamar rei en lloc seu. Va fer una mica de trampa, això sí, perquè a una bona part dels seus partidaris els havia mig promès que proclamaria la república, i els pobres infeliços es van quedar amb mig pam de nas. En canvi, al capdavant, de la Barrufeda Patates no en va acabar d'acabar res. Diuen que va ser per culpa del canvi d'horari, que molts es prenen tan a la valenta, i que el mateix Dositeu Lapinya, sense anar més lluny, en voldria fer matèria de discussió i controvèrsia. També és un fet positiu que el Gran Barrufeda va ser nomenat secretari segon, o potser primer vicesecretari, de la poderosa Barrufina Blanca, un càrrec de molt de lluïment, que permetia remenar la cua a pler i generosament estipendiat. I, a més, encara, sortia a la Gran Enciclopèdia, amb l'enveja mal dissimulada d'una colla de col·legues del seu entorn que creien tenir mèrits no inferiors i en canvi no hi sortien. Tot això, sens dubte, devia comoure les fibres més íntimes de la Patates, que, amb un bon sentit que l'honora, va desistir d'altres instàncies, en paper timbrat o no.

No s'ha de tenir pressa. L'arquitecte Gaudí, als qui li demanaven quan s'acabaria la Sagrada Família, els deia que el seu client no tenia pressa. El poeta Foix de Sarrià, en el pròleg a la primera edició de les proses del 18, també deia que l'autor, és a dir, ell, no tenia pressa. La M*, en canvi, sempre tenia pressa. Bé, sempre potser no, però molt sovint. Deia que era a causa del marit. Sí, és clar, no s'hi pensa mai, en el marit, però un se n'ha de fer càrrec, les coses com siguin. I

els dels diacrítics? Què, els dels diacrítics? També tenien pressa? El que els retreuen, els crítics, als dels diacrítics, no és que tinguessin pressa, sinó que van actuar massa precipitadament, però tampoc no és veritat. Deixant de banda l'encert o el desencert de la seva decisió, s'hi van prendre tot el temps que calia. I els argonautes? Els argonautes tampoc no tenien pressa, però referint-se als dels diacrítics, deien, no sense raó, que tothom pogués plorar amb els seus ulls. Però tot arriba. Bé, potser tot, no. Els qui de bell antuvi no han sortit a la Gran Enciclopèdia potser ja no hi sortiran mai. La Barrufeda Patates, com que li agrada fer la desdenyosa, fa veure que no hi dona importància, que hi surti el seu marit, però n'està la mar de cofoia. Al capdavant, se l'estima prou, i n'està ben orgullosa i satisfeta. Què més voldria? Una mica més de requesta, voldria. Tenir un cavaller servent, enamorat devot, un poeta o un cal·lígraf, com en el temps dels trobadors, que tant buscaven, tant buscaven, i sovint no trobaven res. Per això no pot evitar de sentir una certa enveja, per mor dels seus adoradors, de la Josefina, que aquesta sí que aviat hauria engegat aquell animalàs de Pelies a pastar fang, a buscar cargols i a torrar castanyes, sobretot ara que s'acosta Tots Sants i hem de fer la castanyada, que malgrat el nom no es concep sense un bon assortiment de panells, cosa que caldria recordar a tots aquells lexicògrafs i terminòlegs que no troben mai que hi hagi una correspondència prou fidel i exacta entre el mot definit i la realitat que designa. Però els argonautes no podien pas esperar indefinidament.

La reina Alcímeda, quan va veure que el príncep Pelies, sense l'oposició en principi anunciada dels sindicats dels obrers, que primer deien que no, que no, i al capdavant va ser que sí, es proclamava rei, va témer per la sort del caganiu de la família, Jàson, i el va confiar a un centaure la mar de castís que havia muntat una clínica molt moderna, amb tots els avenços tècnics, i potser tecnològics i tot, i on el nen va passar uns quants anys i es va fer gran, fort i valent. I quan en va haver fet vint, va agafar els trepants i, tot decidit, proveït de dues llances i una sola sandàlia, amb la idea prou encertada de fer més efecte, se'n va anar a trobar el seu mig oncle, i li va dir que com a legítim hereu del rei dels elefants, vull dir dels dietaris, que,

el sant baró, encara vacil·lava per si adaptava els seus escrits a la nova normativa ortogràfica, especialment pel que feia a la reducció dels diacrítics, li reclamava el tron, el ceptre i la corona, amb tots els complements inherents i els suplementes adients. Pelies, que ja no es recordava de la Patates ni que al món fos, i a qui tot allò dels diacrítics més aviat li relliscava, es va quedar molt impressionat de veure aquell pallardàs, poc o molt, segons com es miri, mig nebot seu, amb aquell posat d'audàcia i decisió, i armat amb dues llances i amb una sola sandàlia, contràriament a la consuetud, que sol establir una llança i dues sandàlies, encara que, deixant de banda la duplicitat de la llança, la sandàlia única, segons els hermeneutes de la cabàlica generativista, té unes connotacions potser no tan precises com caldria, però que no es poden deixar de tenir en compte ni de valorar. No gosant dir categòricament que no a les pretensions de Jàson, tan enraonades, va escollir el camí força, per no dir molt, generalment eficaç de la dilació, i li va dir que accediria de bon grat al que li demanava, però que abans li havia de dur el velló d'or, que tenia en el seu poder el rei de Còlquida, un país remot i llunyà, literalment a la quinta forca. Havia arribat l'hora dels argonàutics, que havien de fer empal·lidir d'enveja els diacrítics

El príncep Jàson va fer fer una crida a tot un esbart de nuncis repartits per totes les comarques, contrades, espais geogràfics, zones, sectors i partits judicials del territori per aplegar els herois més conspicus i nets de clatell de cada tocom que volguessin participar en la magna empresa d'anar a buscar el velló d'or a la llunyana Còlquida. No sembla que els prometés res d'excepcional, ni una acta de diputat, ni una targeta de crèdit a càrrec d'un fons de diner subsaharià, ni un lot de preferents, ni res de res de semblant. Solament el goig de participar en aquella gesta excepcional i l'honor i la glòria que n'havien de derivar. Les cròniques i els annals d'aquells fets tan singulars, dit sigui amb aquest parell d'heptasil·labs tan castissos, donen relacions no gaire coincidents dels herois que es van presentar, obeint a la lletra de convit del canonge Jàson. Sembla, però, que es pot assegurar que eren cinquanta-dos de colla, tants com setmanes té l'any. El baró Tanaka diu tants com els dies de la setmana. Déu el

faci bo! Però es tracta, evidentment, d'un lapsus, car el baró no és pas, ni de bon tros, tan ignorant com això, el que passa és que ara el baró es mira molt l'Esperança, la carnissera del Raval, la que es fa dir Marta, i això és una d'aquelles coses que a vegades fan que un no sàpiga prou bé el que s'empatolla. La Barrufeda Patates, que no és precisament un jonc dels aiguamolls, comenta, sarcàsticament, que al baró li agraden les grosses. En tot cas, cal recordar que ja des d'antic, els caldeus, els sufis, els hebreus, que es van treure des carbassot el prodigi inenarrable de la càbala, i més que podrien ser adduïts, sempre procuraven donar un valor simbòlic als nombres de les coses. De referents no els en faltaven, com hi ha món. Ara: seguint per aquest camí tan amè, ombrejat per les alzines, entre marges i sembrats, i la verdor de les vinyes, el savi Lleonard també hi diu la seva: aquella colla de barrufets no es van saber adonar que 52 és quatre vegades 13, és a dir, que havia de portar quatre vegades mala sort, i així l'expedició va acabar com va acabar, amb la major part dels seus components de cara a la paret i plens de mosques. I això que en aquell esbart que sobrepassava el mig centenar de valents, n'hi havia uns quants que no es mocaven amb mitja màniga, començant per Hèracles, el més forçut de tots els homes del món, el qual, però, va abandonar l'expedició a mig camí, darrere unes faldilles, no precisament les de la Patates o de la carnissera Esperança, la que es fa dir Marta, l'il·lustre Laertes, que després seria el sogre de la virtuosa i fidel teixidora Penèlope, un fill del déu Neptú, el nedador, i un altre, aquest natural, del déu Mercuri, el botiguer, Asclepi i Asteri, que havien estat condeixebles als Jesuïtes de Casp, Polifem, que no s'ha de confondre amb aquella bestiota unocular, Linceu, que va tornar sa i estalvi de l'expedició i va obrir una botiga de vins i licors, Polideuce, que tenia fama d'inventor, però del qual no s'ha conservat cap invent, Anceu, el fill del famós legislador Licurg, Ascàfol, que es va embarcar d'amagat de la dona, una femellassa que tenia la mirada mandarina i li havia lligat la brida curta, Euridamant, un partidari estrenu de la supressió de tots els diacrítics, que deia que només servien per a embolicar la troca, Orfeu, un flautista de molt de mèrit que fins aleshores es guanyava la vida, no gaire bé, tocant la

flauta a l'àgora d'Atenes, Tideu, de qui es deia que tenia la vista als dits, i per això alguns me li deien Diteu, i fins i tot una dona, Atlanta, la filla del comandant Esqueneu, una tiarra de bandera que flameja dalt el pal quan bufen els vents propicis, i que devia amenitzar i alegrar les vetllades, usualment grises i ensopides, pròpies dels periples d'aquesta mena. Val més això que res.

El professor Filiberticus diu que les mitges veritats i les mitges virtuts no tenen res a veure, que són coses molt diferents. Se'l veu una mica en baixa forma. Potser és a causa de la Núria, que no està gaire per ell. No se sap mai. Després ens explica que abans s'ha equivocat, ja lliga, que en lloc de mitges virtuts havia d'haver dit mitges mentides. Sí, així és més lògic, les coses com siguin. Però tant és, tot fa feix. Jàson i els seus companys es van embarcar en una nau de primera, molt fina, una obra mestra dels calafats i mestres d'aixa que es deia Argos, i per això aquella trepa d'esmolets han passat a la posteritat amb el nom genèric d'argonautes. I van fer tronar i ploure, ja ho crec, que sí. Això em fa pensar que una vegada, el meu amic Pere Santullana m'explicava que de jove havia passat un mes a París amb dos companys, i que n'havien fet a l'alçada d'un campanar, en el bon sentit de la paraula, és clar. "Tot Montmartre ens coneixia" em deia, amb un sentiment entremesclat de vanitat i melangia, i sens dubte amb una notable dosi d'exageració. Potser l'home es feia la il·lusió que, al cap de vint-i-cinc anys, encara hi havia algú, a Montmartre, que se'n recordava. Però les gestes de Jàson i els seus companys, múltiples i diverses, aquestes sí que han deixat un record perdurable.

Les harpies, les harpies, no deixaven res per verd, tot allò que no es crusprien ho ensutzaven de valent. Sort que els argonautes, fent via cap a la Còlquida, on es conservava com un tresor inestimable, aparteu les criatures, correu-hi tots, el velló d'or, van passar per l'indret del vell i infeliç Fineu, on torrejaven a pler les harpies, i les van liquidar del tot. Les van exterminar, tot i que assegurar que se'n va extingir l'espècie seria potser una afirmació aventurada. En tot cas, de les que poblaven l'indret del vell Fineu no en va quedar sinó el record. I encara en van fer moltes més, podríem dir que en van fer

de tots colors, car, per exemple, a l'illa de Lemnos, on, curiosament, només hi havia dones, no es van dedicar sinó a trempar i riure, però ara no és pas el moment de detallar-les, perquè encara espero que em truqui la M* i em digui, com aquella vegada, que em ve a veure, o com aquella altra que em va convidar a fer la castanyada a la casa del jardí dels cirerers. Però el senyor Beneplàcid Lavaparí, amb una rialleta si és no és sorneguera, em demana que com ho faré, ara que diuen que suprimiran els asteriscs. No, benvolgut senyor Lavaparí, el que volen suprimir no són els asteriscs sinó els diacrítics, no confongui el calendari perpetu amb la taula de multiplicar, ni els fideus a la cassola amb el codi de comerç. Bé, ja en parlarem: mentre hi ha vida hi ha esperança, com l'Esperança que ara es fa dir Marta, no sé per què, perquè sí que Marta és un nom molt bonic, que rima amb estimar-te, amb abraçar-te, amb besar-te, però Esperança no és pas gens lleig, també és un nom ben bonic, que rima amb estimant-se, amb abraçant-se, amb besant-se. I potser sí que el baró Tanaka n'està ben enamorat. Si és així, benvolgut senyor baró, no s'hi pensi més, tempti fortuna, que solament es viu una vegada, tot i que el senyor Co de Lapoma, l'eminent teòleg, diu dues, però ell deu saber per què ho diu, i deixi'ls estar, els asteriscs i els diacrítics, i no en faci cas, dels sarcasmes de la Barrufeda Patates, a vegades adorable, no es pot negar, però que massa sovint vol i dol. Les castanyes, les castanyes, companyes dels panallets, un bon parell d'heptasil·labs ben escandits i ben nets.

Finalment, els argonautes, sota el comandament del jove Jàson, o Jasó, tal com escriu l'il·lustre savi Coromines, van arribar a la Còliquida, aquell país apartat del qual avui ja no es recordaria ningú si no fos pel velló d'or. La Gran Enciclopèdia Catalana, on no surt el barrufí Tinetol, cosa que no pairà mai perquè en canvi sí que hi surt el Gran Barrufeda, diu que hi va tenir lloc l'episodi del toisó d'or, però quan parla dels argonautes i de Medea, que hi té un article molt més extens que el marit de la Patates, diu el velló d'or, al qual també en dedica un, però referit al que es va treure des carbassot el duc de la Vergonya, i que després es disputaven com dos nens aviciats de casa bona que es barallen per una joguina, el rei dels carpetovetònics

i el dels valsos de Viena. Per la seva banda, el gran savi Coromines, deixant de banda que rebutja *toisó* com un gal·licisme inadmissible, fa una exposició al·lucinant a propòsit de la cabalosa informació que ha aplegat, sobre tots els mots emparentats, i totes les seves variants gràfiques i fonètiques, amb el mot *velló*, el qual deduïm, no sense esforç i posant-hi els cinc sentits, que es decideix a acceptar a contracor. D'una manera o altra n'hem de dir. El rei Eetes, que regnava i, suposem, manava a la Còlquida, el rei de les tres es, que li deien, si hagués pogut arribar a saber tot el que diu el savi Coromines, a propòsit del seu velló d'or, s'hauria quedat de pedra picada. Aquest velló d'or ja tenia tota una història abracadabrant, que s'explicava durant les vetlles d'hivern, vora la llar de foc, i, com sol passar, els narradors l'anaven enriquint i engruixint amb nous episodis i nous personatges. Va arribar un moment en què hi sortien el Moro Muça, el Noi de Tona, l'Estela de la Balar, en Jep dels Encenalls, la madrastra de la Ventafoçs, el Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles. I, naturalment, el rei Eetes conservava el velló d'or com el més preat dels seus joiells. Per això, quan se li va presentar el jove Jàson, envoltat pels seus argonautes, que tenien un aspecte més aviat psicodèlic i alhora poc tranquil·litzador, i li va demanar que li cedís el velló d'or, es va quedar una mica parat i no li va dir ni sí ni no. Va fer com el patró de la "Santa Rita", hi va dormir i va prendre consell des capçal. I segurament amb la idea que no se'n podria sortir, va dir a Jàson que li donaria aquell velló que li demanava, però que abans havia de superar unes proves molt difícils, difícils de debò, a fi de tenir la seguretat que el velló anava a parar a mans de qui n'era digne. Es veu que sí que les proves, incloent-hi la lluita amb un parell de toros extragalàctics que tenien les peülles de bronze, eren pràcticament insuperables, però aquí hi intervé la filla del rei, que es deia Medea, i que era una de les femelles amb més temperament que han vist els segles. Encara que no li devien faltar borinots, que segurament feia ballar com una baldufa, es va enamorar bojament de Jàson, que devia ser més jove que ella, i que li devia inspirar una mena de sentiment que potser algú podria qualificar d'edípico-maternal, i li va proporcionar uns untets i uns filtres màgics amb l'ajuda

dels quals Jàson va poder heure raó dels terribles braus d'Hefest i adormir un drac monstruós que, sempre despert, vigilava que ningú s'acostés... sí, professor, té tota la raó, que ningú no s'acostés al velló dels daixonses. Aleshores Medea, incontenible i possessiva, va dir al jove Jàson, pobret, que s'hi havia de casar. Amb ella, és clar. I ell no va gosar dir que no. Les cròniques més fidedignes, incloent-hi els famosos *Annals* d'en Jep de les Escripures, diuen clarament que l'hi va obligar. Això voldria dir que a ell no li acabava de fer el pes. Li devia tenir por. Tot podria ser. També a mi m'han dit algun cop que jo, a la Josefina, li tenia por. Depèn de com es miri. I, també, amb quina intenció es diu. La Barrufeda Patates, per exemple, que ho hauria pogut dir, si és que ho va arribar a dir hauria estat molt difícil de determinar amb quina intenció ho feia.

Al capdavant, l'expedició dels diacrítics, vull dir dels argonautes, va acabar més aviat com el rosari de l'Aurora. De la major part no se sap on van anar a parar i no se'n va cantar mai més gall ni gallina. Sembla ben determinat que Jàson i Medea van fugir via naval, amb el velló d'or i un germanet de la senyora, perseguits rabiosament pel rei de les tres es, que, fet i fet, comptat i debatut, no s'acabava de resignar a perdre el seu velló, que devia ser la nineta dels seus ulls. I que Medea, la mala bèstia, s'ha de dir així, les coses com siguin, no s'hi va mirar gens a sacrificar el seu germà, pobre fill, per aturar o, si més no, alentir la furiosa persecució del seu pare, el rei colquidès, que treia foc pels queixals. Sigui com sigui, van poder arribar a Iolcos, però aleshores el rei Pelies, el vell enamorat de la Patates, va dir que allò d'abandonar el tro, volent dir, òbviament, el tron, abandonar el tro essent, com ens fa observar encertadament el professor Filiberticus, un hiperpurisme com una gran casa de pagès dedicada al conreu tradicional de la vinya i l'olivera, li venia més aviat costa amunt. Ja se sap, aquestes coses són molt especials, molt imprevisibles, molt poc subjectes a cànons i consuetuds. Però Medea, que era més bruixa que la mare que la va parir, va resoldre el contenciós sense gaires manies. Amb les seves males arts, amb enganys i fal·làcies, va induir les filles del rei Pelies, pobretes, que sacrificassin el seu pare i el fessin bullir amb unes herbes pretesament miraculoses,

amb què el vell monarca havia de renéixer bell, jove, fort i valent, com el cavaller enamorat de la sardana. Naturalment, no va ser pas així, i això va ser la trista fi d'aquell pobre baliga-balaga. La cosa, però, no va sortir com s'esperava, i Jàson i Medea van haver de tocar el dos de Iolcos, on es veu, podríem dir òbviament, que els volien passar per la pedra. Es van instal·lar a Corint, on van bastir el seu niu d'amor i van tenir un parell de fills. Devia ser un interregne feliç, per a la parella. Malgrat tot, és ben probable, considerant que Jàson era jove i, és clar, tenia la plètora. No va ser breu, però tampoc no va durar pas tant com això. Va arribar un moment en què Jàson se'n va atipar, de la seva Medea, que devia trobar excessivament possessiva, apassionada, temperamental, vehement, maniàtica, intransigent, tirànica, dura, hipertensa i carregada de romanços. I havent conegut una princeseta molt gentil i dolça com la mel del romaní, se'n va enamorar ben enamorat, va obtenir la dispensa de l'autoritat eclesiàstica, es va divorciar de la impulsiva Medea, i s'hi va casar. Medea, de moment, va fer veure que ja hi venia bé, que acceptava bonament la situació, que per ella no hi havia cap inconvenient. Tothom hi va caure de quatre potes. Ja es veu clarament que no la coneixien prou bé. Entre somriures i afalacs, Medea va oferir a la seva tendra i dolça successora un vestit preciós, de seda de la millor, amb brodats d'or i perles incrustades, que va originar mirades enceses d'admiració, d'admiració i d'enveja, però era un vestit impregnat d'un verí actiuíssim i corrosiu, i quan la infeliç Creusa se'l va posar li va cremar tot el cos, com hauria fet el foc de la forn del ferrer Milhomes, i la pobra filla va traspasar sense remei. Feia uns udols com els d'una bèstia quan la degollen. Malaguanyada, a fe, que era or de copella. Però la venjança de la terrorífica i hipertensa Medea no es va pas acabar aquí ni de bon tros. Va dir que estava disposada a fer net i és ben cert que va fer net de debò. Sense gaires manies, va tallar el coll als seus dos fillets, els que havia tingut dels seus amors apassionats amb Jàson, que eren encara dues criatures innocents, i a ell, o va fer que se suïcidés, o el va occir ella mateixa, amb la seva pròpia mà. No seria pas gens estrany. Ja es veu que ella no en tenia ni per a començar, d'aquell pobre Jàson. La volcànica Medea encara va fer

tronar i ploure, per exemple a Atenes, on va seduir el rei Egeu, el futur sogre d'aquella Fedra que li hauria pogut dir de tu, i a la Còlquida mateix, la seva terra, on va afaitar en sec un tros de quòniam que es deia Perses, que havia usurpat el tron, sí, el tron, no el tro, del seu pare. Es veu que hi va haver un escampall d'ossos que va fer feradat. I, amb tota probabilitat, qui sap què més. Però tot això ja cau fora de la història dels diacrítics, vull dir dels argonautes, els quals, al capdavant, molta fressa i poca endreça. Medea, en canvi, aquesta sí que podia anar sola. El senyor Beneplàcid Lavaparí em suggereix que, ara que s'ha aclarit que la famosa proposta de reducció no afecta els asteriscs, sinó els diacrítics, quan m'hi hagi de referir ho faci d'aquesta manera, escrivint simplement M*. Benvolgut senyor Lavaparí, li agraeixo molt el seu amable suggeriment, però aquesta designació gràfica, M*, ja la tinc reservada d'una manera exclusiva, i no és en absolut compartible. El vell Sobrebalç i l'avi Castellet, que encara que no ho sembli sempre estan al cas de tot, no diuen res, però somriuen i intercanvien una mirada molt significativa de complicitat.

De la deu del vell Isop

Encara que hi ha qui dubta de la realitat de la seva existència, són molts a convenir que sí, que fa cosa de vint-i-cinc segles, potser una mica més i tot, a la cèlebre illa de Samos, pàtria de tantes figures il·lustres, hi havia un esclau que es deia Isop a qui s'atribueix l'autoria de més de quatre-centes faules, que han perpetuat la seva memòria. Es pot dir que s'hi han abeurat, directament o indirectament, tots els qui, al llarg dels anys, han conreat aquest gènere literari. Les edicions, en totes les llengües, de la suposada versió original de les faules d'Isop són innombrables. I, encara més, les adaptacions lliures, en vers o en prosa, en tota mena d'estils literaris. Isop és una deu on es pot anar a poar incessantment. Les narracions següents, escrites amb una absoluta llibertat, ara desentesa de la igualtat i la fraternitat, reconeixen clarament aquest origen.

Els dos galls

Al galliner del Guinovardell, un mas més aviat solitari però que presidia un bon conjunt de feixes de sembradura, de vinyes i de fruiters, hi havia dos galls molt valents que es deien Agustí i Quiquiri-
quic. Un dia es van barallar, per una qüestió de gallines: prou que, si volien, podien triar i remenar, però es veu que n'hi havia una que era especialment pleneta i ufana, amb uns palpissos excepcionals, i tots dos se'n van encaterinar. La lluita va ser terrible, èpica, dramàtica, molt poc didascàlica. Va guanyar en Quiquiri-
quic, que era més cepat

i potent, tenia els esperons més esmolats i, a més, era traïdorenc de mena. El pobre Agustí, vençut i capolat, destrossat, cobert de nafres per tot el cos, es va haver de retirar a amagar la seva vergonya i la seva humiliació al racó més fosc del galliner, entre les mirades de mofa i de menyspreu de totes les gallines, criades, si no educades, en el culte del triomf i la victòria, de l'adoració devota del guanyador. Pobre Agustí!

En Quiquiriquic, en canvi, encara que no havia obtingut la victòria sense també rebre de valent, n'estava orgullós, cofoi i satisfet fins al punt més alt. Quina manera d'estarrufar-se! No prou content amb les mirades làngüides, admiratives i tendres de totes les gallines, va sortir del galliner i amb un dels seus vols curts i breus va anar a situar-se dalt d'una de les branques d'una gran alzina que feia ombra a l'era del Guinovardell. I de la branca de l'alzina estant pregonava el seu triomf d'una manera estentòria i grandiloqüent, amb crits sonsors i estridents, perquè n'haguessin esment totes les bestioles d'aquell rodal de muntanyes. Desgraciat! Va cridar tant que va atreure l'atenció d'un gat mesquer que passava per aquells tocoms. Devia tenir un budell buit. Es va acostar a poc a poc, cautelosament, sense deixar-se veure, saltant de branca en branca, i quan va arribar prou a prop d'en Quiquiriquic es va encongir i, de sobte, talment com una molla que es dispara, va saltar sobre el pobre gall i el va degollar abans que l'infeliç tingués temps d'adonar-se de res.

L'Agustí i les gallines ho van veure tot des de dins del galliner. Les gallines van quedar esfereïdes. L'Agustí es va ver un tip de riure. Va sortir del seu racó i es va començar a passejar entre les gallines, que, amb una rara unanimitat, havien convingut que sense en Quiquiriquic no hi havia més gall que l'Agustí, i que manés i disposés, que totes elles, sense cap excepció, molt ben disposades i servidores.

El lleó, la vaca, la cabra i l'ovella

Un lleó que es deia Lleonard, una vaca que es deia Beatriu, una cabra que havia estat batejada amb el curiós nom de Fredegunda (el

seu padrí devia ser un d'aquests medievalistes apassionats tan abundants al nostre país) i una ovella mansa i innominada, es van aplegar i van decidir fer societat amb el propòsit de dedicar-se a caçar pels boscos i la prada, per les valls que s'obren entre les muntanyes. Es tractava, naturalment, de repartir-se, d'una manera justa i lleial, tot allò que cacesin, tal com és norma tradicional i consuetud entre totes les colles o societats de caçadors.

La primera peça que van caçar va ser una cérvola que feia molt de goig. Quins bistecs que en sortiren! El lleó, tal com havien convingut, va dividir l'animal caçat en quatre parts iguals. I aleshores va dir:

—La primera part me la quedaré jo, perquè soc un lleó, i ja sabeu que el lleó sempre s'enduu la part del lleó. Entesos? La segona també me la quedaré jo, perquè soc el més fort de tots plegats, així com la tercera, perquè ara resulta que soc el rei dels animals —en el bon sentit de la paraula, òbviament. Pel que fa a la que fa quatre, si algú la vol que ho digui, però li aconsello que abans faci testament. Oi que m'enteneu?

El van entendre molt bé i, sense fer cap comentari, se'n van anar a pasturar. La vaca al prat de Can Sucarrats, la cabra al serrat de la Beguda, i l'ovella als rasos d'En Baldiri. Quines idees, també, quan s'és tan honrat com una vaca, tan bona fe com una cabra i tan mans com una ovella, anar a fer societat amb un lleó. És clar, són coses que passen de tant en tant, però no són pas gaire freqüents.

La mona i el camell

Una colla d'animals es van aplegar en un prat gemat, ombrejat per uns esplèndids roures de fulla petita, que hi ha sota mateix dels cingles de Serratosa. Celebraven, es veu, que alguns d'ells anaven a les llistes, i no pas en els darrers llocs, d'una de les candidatures que havien de provar sort en les eleccions vinents. És veritat que n'hi havia alguns que es creien que es tractava de les seleccions i no de les eleccions, perquè no solament no sonoritzaven sinó que ni

eren capaços de captar les sonoritzacions. Però tant és: el pretext, hi estaven tots d'acord, el pretext era el de menys, el que importava era passar un dia de platxèria a l'aire lliure, en aquell indret tan agradable i afavorit per la natura. I es van atipar de valent, van beure sense gaires manies i van fer molta barrila.

Quan la cosa estava més animada, una mona que es dia Bugadilla o Mungadilla es va aixecar i es va posar a ballar. Ballava molt bé, amb una gran agilitat i un sentit del ritme sorprenent. Potser perquè no el té tothom, el sentit del ritme és una cosa molt apreciada, que té i dona molt de prestigi, i que mereix sempre elogis unànimes i convençuts –elogis d'un entès en la matèria, com els que es tributen a un bon vi d'una bona anyada. Tota la concurrència, doncs, va aplaudir frenèticament la gran exhibició coreogràfica de la mona Bugadilla, o Mungadilla. Però els aplaudiments originen enveja. És una cosa gairebé automàtica, mecànica. I així, un camell que es deia Dominicà, envejós de l'èxit de la mona, va voler fer el mateix, delerós d'aplaudiments i ovacions. I es va aixecar i es va posar a ballar, com havia fet la mona. Ho va intentar, hauríem de dir. El cas és que va protagonitzar un espectacle lamentable, penós de debò. Inhàbil, disgraciós, grotesc, sense el sentit del ritme –això, el sentit del ritme que no té tothom–, la seva actuació va ser una pallassada ridícula, que feia sentir vergonya per ell. I tots els circumstants, indignats i furiosos, enrabiats i colèrics, irritats fins al punt més alt, es van aixecar i, amb ritme o sense, me'l van treure a cops de bastó. Malaurat Dominicà: no se'n sabia avenir. Però no hi ha més cera que la que crema, ni més pa que el de la post, ni més vi que el del porró: qui sense facultats vol emular el mèrit d'altres fracassa sense remei i fa un paperet d'estrassa.

L'home i el lleó

En Nasi dels Encenalls i un lleó que es deia Lluís tenien en comú que els agradava molt discutir. De fet, de gent discutidora n'hi ha més que un foc no en cremaria. És a dir, que en Nasi dels Encenalls

i el Lluís no eren pas unes criatures, per dir-ho d'alguna manera, excepcionals. El que va passar és que un dia van coincidir en una clariana del bosc de les Vives i, no podia ser altrament, es van posar a discutir. Com és que hi havien anat a parar, què se'ls hi havia perdut, en aquella clariana, de tot això no en sabem res de res. Només sabem que hi mantenien una discussió molt vehement i apassionada –sense faltar a la deguda correcció, les coses com siguin. I de què discutien? Doncs, de qui era més important, si l'home o el lleó –genèricament parlant. Com que no es posaven d'acord, malgrat els diversos i variats arguments que van esgrimir l'un i l'altre, en Nasi dels Encenalls va dir al Lluís que si el volia seguir li demostraria d'una manera incontestable la superioritat de l'home sobre el lleó. I com que el Lluís hi va accedir de bon grat, el va dur fins a la font de la Teula, que no era gaire lluny, on hi havia una petita escultura de pedra que representava un home que tenia als peus un lleó vençut, humiliat i amb la cua entre cames.

–Ho veus? –va dir en Nasi dels Encenalls.

–Bah! –va contestar el Lluís, despectivament–. Si aquesta escultura l'hagués feta un lleó, i no un home, representaria exactament el contrari.

El Lluís tenia tota la raó del món. Ara: s'ha de dir tot. No seria gaire fàcil, de trobar un lleó capaç de fer una escultura com aquella.

El cérvol i la font

Un cérvol de bona casta, amb un banyam que feia un gran efecte, va anar a abeurar-se en un dels estanyols que hi havia a la ribera dels Tres Notaris. L'aigua d'aquells estanys era neta i clara com un cristall, i el cérvol, mentre bevia, hi va veure la seva imatge reflectida. Es veu que l'animal tenia les seves idees sobre l'elegància i l'ornament. Li va semblar que el conjunt de les seves banyes era molt vistós i decoratiu, i que podia anar a tot arreu, però en canvi va trobar que les potes, tan primes i escardalenques, eren francament lletges, i que vorejaven la ridícula grotesca. Sí, s'ho va mirar així. Però no

va tenir gaire temps d'aprofundir en les seves reflexions ni cabdellar el fil de les seves idees estètiques, perquè es van sentir els sons tan vibrants del corn dels caçadors i els lladrucs de la canilla, que hi feien de contrapunt. Què m'has dit. A veure qui corre més.

El cérvol era un animal molt veloç i aviat es va allunyar dels seus perseguidors. No era pas el primer cop, que trobava la salvació en la fugida. Però aquell dia no va tenir sort. Se li van entortolligar les banyes en uns esbarzers i per més que va maldar, i per més esforços que va fer, no se'n va poder desfer. I allí es va quedar, travat i immobilitzat, fins que van arribar els caçadors i els terribles gossos de la canilla. Pobre cérvol! Va dedicar els últims moments de la seva vida a la reflexió filosòfica:

—Qui m'ho havia de dir! Les parts del meu cos que tant em desagradaven són les que em duïen a la salvació. I aquelles de què em sentia tan cofoi i satisfet són les que han causat la meva perdició.

La granota i el bou

Una granota que es deia Hortènsia es mirava un bou molt gros que pasturava en uns prats, verds i frescals, que hi havia entre la fageda del Bisbe i el torrent de la Bugada, que en aquells moments baixava força ple. La granota, que, de fet, no havia vist el món per un forat, es va meravellar de la grandària del bou.

—Com és, que el bou és tan gros i jo soc tan xicarrona? —es va dir la granota—. Em sembla una cosa ben injusta. Però, és clar, queixar-se no serveix de res. S'ha d'actuar. M'inflaré i seré tan grossa com el bou.

I, efectivament, es va inflar, inflar, i va demanar als seus fills si ja era tan grossa com el bou. Els fills, és clar, li van dir que no, que ni de bon tros. L'Hortènsia es va inflar una mica més i va tornar a preguntar als seus fills si era tan grossa com el bou, i els fills, una altra vegada, li van dir que no, que i ara, que el bou era incomparablement més gros. I la granota Hortènsia, que no desistia mai de la seva talleia, fent un gran esforç, un esforç enorme, colossal, es va inflar encara

més, i la pell li va quedar tan tibant que va rebentar. Pobra Hortènsia!
Quina fi, i els fills, també, quina esgarrifança!

Ara: ni així no era tan grossa com el bou. Quina diferència.

El lleó i l'ase

Un lleó que es deia Eusebi i un ase que es deia Casiodor –encara que aquest nom no constava inscrit en cap registre, si més no en cap registre oficial- es van associar per anar a caçar. Van travessar el bosquet de les Planes i els prats dels Roders i van anar a parar en una gran balma que hi havia al peu dels cingles dels Agustins, on s'havien aplegat una bona colla de cabres –poc o molt boges, probablement les unes més que les altres. L'Eusebi i el Casiodor van convenir el pla de batalla –la tàctica i l'estratègia. L'ase es va situar en un cap de la balma i el lleó a l'altre cap, a l'aguait darrere d'unes bardisses. I aleshores l'ase es va posar a bramar estrepitosament. I els seus brams van ressonar, amplificats, per totes les comes i fondalades. Les cabres, en sentir aquell magne concert de brams van perdre tot el seny, poc o molt, que tenien, i van intentar fugir per l'altre cap de la balma, on els esperava l'amic Eusebi, que amb les seves urpes terribles i els seus ullals esmoladíssims no en va deixar ni una de viva. Sí, pobres cabres. Però el fet és que van haver d'acabar així.

Quan ja no quedava cap cabra viva, el Casiodor, tot content i satisfet, més eixerit que un pèsol, va córrer a reunir-se amb el seu soci, per celebrar el bon resultat de la cacera. I, havent perdut el sentit de la mesura, el solípede tot era gloriejar-se de la seva bel·licositat, de la por que havia sabut inspirar a les cabres amb el seu coratge i la seva decisió, amb el seu ímpetu i el seu valor. L'Eusebi el deixava dir, però com que el Casiodor semblava complaure's excessivament tocant aquella tecla, va acabar per dir-li:

–Vols que et digui una cosa, Casiodor? Si no hagués sabut que eres un ase, fins i tot jo, n'hauria tingut, de por.

El gos que mossegava

El senyor del mas de les Espases tenia un gos que es deia Pasqual. No bordava ni ensenyava les dents, però mossegava tots els qui s'acostaven al mas. Era un gos bel·licós, perillós i fastigós. Per culpa seva, el senyor de les Espases s'havia de fer un tip d'atendre queixes i reclamacions, de contrapuntar-se amb els veïns, de pagar medicines, untures, pomades i benes. Finalment, després d'haver descartat una solució radical, que potser hauria estat la més encertada, va decidir de posar al Pasqual un collar de cascavells, per advertir els qui passaven del perill de l'animal.

El Pasqual, que a més de tenir mals instints era curt de gambals, es va pensar que l'havien condecorat. I des d'aleshores es mirava els altres gossos amb un menyspreu molt marcat. Fins que un dia, un mastí de bona casta que es deia Baldiri se li va acostar i li va dir aquestes paraules plenes de seny, sentit comú i sensatesa:

—Pasqual, Pasqual, es pot ser un poc animal però no tant. Tu què et creus, beneit del cabàs? Que tot el que et pengen al coll és signe d'honor i senyal de distinció? Has de saber i entendre, i entendre i saber, que molt sovint aquests collars són més signe de vilesa que de noblesa, de maldat que de bondat, de demèrit que de mèrit.

El Pasqual, però, no ho acabava d'entendre.

Les llebres i les granotes

Les llebres s'ho van sentir dir tant, que eren tan porugues i covardes, que tenien tanta por, que se'n van arribar a convèncer. I avergonyides, un bon dia, després de parlar-ne, van prendre el determini de suïcidar-se.

—Quina vida més trista que portem! —es planyien—. Sempre patint, tothora amb l'ai al cor, sempre fugint, tothora tremolant. Tothom ens empaita per matar-nos: els homes, els gossos, els llops, les guineus, els gats mesquers, els gats fers, les martes (quines unes, les martes!), les fagines, els porcs senglars... no, aquests no, aquests ens deixen

tranquil·les, però les àguiles, els falcons, els esparvers, els milans, els astors, els xoriguers... Ens suïcidarem i fora pensar-hi més. S'haurà acabat el patir, la por, l'angoixa i el neguit. I la vergonya, els insults i les rialles de tothom.

I tot d'altres coses per l'estil.

I, ben decidides, se'n van anar fins a la bassa del molí de la Coma Mitjana, que no els queia gaire lluny, i que deien que era tan fonda, amb la idea de llançar-se de cap a l'aigua i morir ofegades. Sí que hi anaven decidides, sí!

Així que hi van ser a tocar, però, unes granotes que prenen la fresca entre els joncs que creixien vora la bassa, atemorides i espantades fins al punt més alt, van començar a fer bots i a llançar crits d'alarma amb uns grans escarafalls:

–Que venen, que venen!

–Ja són aquí!

–Que ens mataran!

–Correu, salteu, boteu, fugiu!

–A l'aigua, tothom a l'aigua!

I tot d'altres coses per l'estil. I, és clar, totes elles, les granotes, es van llançar de cap a l'aigua –hi tenien molta pràctica– i es van arraulir ben quietes, immòbils, sense bellugar-se, al fons de la bassa.

Les llebres es van quedar parades. Parades i sorpreses. La que poc o molt feia de cap de colla, que era molt ràpida de reflexos, aleshores es va adreçar a les altres i els va dir:

–Germanes meves, potser que ho deixem córrer, això de llevar-nos la vida. Ja heu vist les granotes: encara tenen més por que nosaltres i no hi pensen pas, en el suïcidi. Tornem cap a casa.

I, amb molt bon sentit, se'n van tornar cap al bosc, pensant, segurament, que a morir sempre s'hi és a temps.

La tortuga i l'àguila

Una tortuga que es deia Delfina es va fer molt amiga d'una àguila que es deia Clementina. Potser perquè els seus noms rimaven. És cu-

riós que la tortuga sempre deia “Em dic Delfina”, i l’àguila, en canvi, solia dir “El meu nom és Clementina”, potser perquè havia voltat molt i s’havia empeltat de la manera de parlar de la gent d’altres països.

La Delfina admirava molt la Clementina perquè sabia tant de volar. I a ella també li hauria agradat.

–M’agradaria saber volar com tu, Clementina –deia la Delfina.

–Que no veus que no pot ser, Delfina? –li responia la Clementina.

Però la Delfina, tossuda amb la seva taleia, no deixava d’estirar l’ala de la seva amiga, demanant-li que li ensenyés a volar, com si li demanés que li ensenyés a jugar a la manilla o a tocar la flauta. I tant i tant va arribar a insistir-hi que, al capdavall, la Clementina, perquè no li matés més el cuc de l’orella, li va dir que d’acord, que li ensenyaria a volar, a veure si n’aprenia.

I així, la Clementina va agafar la Delfina amb les seves urpes poderoses i es va enlairar ben amunt. Aleshores li va dir que havia d’estendre les potes, com si fossin ales, i quan ella la deixés anar que les fes anar, amunt i avall, per tal d’aguantar-se. I com que semblava que la Delfina havia après la lliçó teòrica, van passar a la pràctica. La Clementina va deixar anar la Delfina, i aquesta, pobra, malgrat que feia anar les potes desesperadament, amb el seu pes, i sense res que l’aguantés, va caure en picat i va anar a petar contra unes roques i va quedar ben desfeta. Volem dir, no cansada, sinó desfeta a trossos, que s’haurien hagut de collir amb un cabasset.

–Ja es veia venir –va dir la Clementina, filosòficament.

I tant, si es veia venir! Tots els qui s’enlairen molt sense les aptituds necessàries han d’acabar igual que la pobra Delfina: estavellats de mala manera.

El ratpenat

Temps era temps hi va haver una guerra sense pietat entre els animals de quatre potes i els ocells. Els més bel·licosos, d’una banda, eren els llops, els tigres, els ossos, els lleons, les hienes, els llops cervers, els gats fers, els senglars, els teixons i els bisons. I en l’altre

bàndol, el dels ocells, o el de les aus, com diuen els llanuts de l'Escola Mimètica, que en la seva ignorància faraònica creuen que només són ocells els estornells i les cadernereres, els pinsans i els rossinyols, excel·lien per la seva combativitat els esparvers, les àguiles, els falcons, els galls fers, les gavines, els agrons, els bernats pescaires, els xoriguers i els astors. Les batalles que sostenien feien feredat. Els combats eren terribles i sagnants. Els rèptils van mantenir una neutralitat estricta i no feien sinó contemplar, amb una fruïció amb prou feines dissimulada, aquelles terribles batusses en què rebien de valent els contrincants d'una banda i de l'altra. Les serps, especialment, amb quin goig que s'ho miraven!

El ratpenat, en canvi, no es va poder mantenir neutral. Havia de prendre partit. De moment, considerant que també tenia ales, es va decidir pels ocells, que semblava que tenien les de guanyar. Però ja se sap que les guerres tenen sovint un curs canviant, i va arribar un moment en què els animals de quatre potes imposaven la seva superioritat militar sobre els seus enemics. Aleshores, el ratpenat, adduint que al capdavant ell era d'una raça en què els fills mamaven de la mare, com els animals de quatre potes, va canviar de bandera. Però les coses van tornar a mudar. I finalment, gràcies, molt especialment, a les àguiles, que unien al valor la visió de la jugada, la guerra es va resoldre a favor dels ocells. I sense cap mena d'escrúpol el ratpenat es va tornar a arrengrer a favor dels animals que tenien ales –com ell, deia.

Però no l'hi van pas voler. I ara! El van fer fugir de mala manera, cobert de vergonya, d'oprobri i d'ignomínia. I d'ençà d'aleshores que passa tot el dia al fons de les coves més negres i dels avencs més tenebrosos i només gosa sortir una estona de nit, quan no el veu ningú.

La guineu i la careta

Una guineu que es deia Secundina, furgant, un dia, en el feto d'un còmic ambulat, a veure si hi havia alguna cosa de menjar –la Secundina sempre tenia un budell buit–, va trobar una màscara, una careta que el comediant feia servir en les seves representacions. Era

una careta molt bonica, molt fina, feta d'artesanía, amb una gran perfecció. La Secundina va quedar admirada de la seva bellesa.

–És la cara més bonica que hagi vist en ma vida –va dir, sincerament convençuda del que deia.

Però després s'hi va fixar més bé. Va veure que darrere aquelles faccions tan fines i tan delicades no hi havia res, res de res, el buit total, el zero absolut.

–Sí, molt bonica, molt bonica, però ni gota de cervell –va exclamar, aleshores, la guineu.

Les coses són com són, no hi podem fer res.

–De fet, ja passa sovint, això –encara hi va afegir, la Secundina, que ocasionalment tenia una certa inclinació cap a la reflexió filosòfica.

El vell fatxada

En Llätzer del Maset s'havia fet un tip de córrer món. Havia estat a tot arreu: a la Garriga, a la Bisbal, a la Vall d'Aran, a Suàbia, a Suïssa, a Sicília, a Suècia... a tot arreu. De tornada dels seus viatges, ja un poc granadet, solia anar a fer el deu a la guingueta d'en Xàpol, molt concorreguda per tota mena de desvagats, pels qui sempre ja tenen la feina feta, encara que més d'un cop algun d'ells se n'havia hagut d'anar amb la cua entre cames perquè la dona l'havia vingut a buscar i, davant de tothom, l'havia escridassat dient-li si no se'n donava vergonya, de passar tot el dia seient a la taverna quan feia més de quinze dies que no havia escurat l'estable, o no havia anat encara a ca l'apotecari a buscar aquella untura que li havia receptat el senyor metge. Allí, en Llätzer del Maset, davant aquella lluïda concurrència, s'esbravava de valent explicant les seves proeses imaginàries, en què, segons el seu dir, havia destacat a tot arreu per la seva força, la seva lleugeresa i la seva habilitat:

–Una vegada, a Roma, a l'església de Sant Joan Porta'm la Tinta, que és el patró dels stampers, vaig fer un bot i vaig anar a parar dalt del campanar. Tal com ho explico. Ho van veure una colla de persones que encara en podrien donar testimoni: el vicari de la par-

ròquia, un capellànet molt eixerit que es deia mossèn Antonel·lo, el propietari d'una taverna que hi ha davant mateix la porta principal de l'església, un home gros, gros com un bocoi, molt bona persona, que es deia Xesco, un músic de carrer, que tocava sempre cançons d'amor amb un violí de pistons, un parell de beates, dues vídues molt honorables i conegudes de tot el barri, que es passaven tot el sant dia a l'església, encara que es deia que ho feien més perquè anaven al darrere de mossèn Antonel·lo que no pas per devoció, el fanaler del barri, que tenia un ull de vidre però que amb l'altre ho veia tot, el coronel Martori, que havia estat el director de la banda de música del regiment del rei... i una colla de gent més, tots ells persones dignes de fe, que no em deixarien mentir.

—Mira, Llätzer —li va dir en Quirc de les Merles, que era un home de bon sentit—. Tots aquests testimonis, ara, ens queden una mica lluny. Aquí també en tenim una, d'església, amb un campanaret molt bonic, de planta octogonal, que diuen que és del segle XVI però amb retocs posteriors. T'imagines, doncs, que és el de l'església de Sant Joan Porta'm la Tinta, patró dels stampers, i a veure si d'un salt, d'un bot dels teus, t'hi plantes dalt de tot.

La història de Judit

Segons el baró de Z, quan parlem de la lluna nova hem d'entendre la lluna nova de debò. És a dir, que la lluna que veiem que es va reduint durant el procés del quart minvant fins a fer-se del tot invisible, desapareix realment, va a parar no sabem on, a una altra dimensió, i quan al cap de pocs dies, al capvespre, després de la posta del sol, veiem, cap a ponent, aquella falç esmolada que anomenem el quart creixent, es tracta d'una altra lluna que ve a substituir la que fa poc que ha desaparegut. Ell deu saber d'on ho ha tret, però això no ens ho dirà pas. El baró de Z és un home amb molta informació classificada, que no vacil·la mai a donar a conèixer, sense, però, esmentar mai les fonts. Això sí, es fa escoltar, especialment de les senyores. Fins i tot la Josefina, se l'escolta amb un goig evident, encara que a mi em sembla que no se l'acaba de creure. Però li deu fer gràcia. I la Judit Casagran, i la mateixa senyora Zoraida de Gudrun. Ara canvia de tema i diu que hi ha una senyora que ha dit que li agraden els homes que quan desitgen una dona ho fan tot per aconseguir-la. Però no ens vol dir qui és, aquesta senyora. I, és clar, tothom fa suposicions. La senyora de Gudrun? Qui sap. La Josefina? Suposo que no. O potser la Natàlia, o la Núria. O tal vegada l'Anna Balbina, passa que aquesta ara diu una cosa ara en diu una altra. També podria ser la Judit Casagran. Ho podríem demanar al narrador omniscient, però aquest dropo calla més que no diu. I si diu, diu sovint el que no s'espera ningú que digui. Ara ens explica que el rei Nabuc d'O Nosor regnava a la gran ciutat de Nínive, on habitaven els assiris, que formaven una escarafallosa munió (genuïna pesta, sí), mentre un col·lega seu,

amb qui havia estudiat als Jesuïtes de Casp, el rei Arfaxad, regnava a la gran ciutat d'Ecbàtana. La Pepeta dels Vímetes diu que cau molt lluny, això. Sí, no deu ser pas aquí a la cantonada, no. I la Josefina em demana si la hi acompanyaria, si mai tingués ganes d'anar-hi. On ella em digui, l'acompanyaria. Però ja sé que no hi anirà mai. El cas és que el rei Arfaxad va fer construir una gran muralla al voltant de la seva ciutat d'Ecbàtana. Una muralla que es feia dir sí senyor. Ara l'Antònia em demana que l'acompanyi al teatre. Mira, com la Núria i en Daniel. I després anirem a fer una copa. És clar, que sí. I el rei Arfaxad que es faci retratar. Amb una màquina digital, que diu que no gasta pel·lícula. Els carreus amb què el rei Arfa va fer bastir la seva muralla procedien del Pallars Jussà, i eren enormes: feien ben bé quinze pams de llarg per vuit d'ample. I quins carreus!, deia tothom, admirativament. I per què els va anar a buscar tan lluny? Això no ho deu saber ni el mateix NO (el narrador omniscient). I la muralla del rei Arfa feia ben bé una alçada de setanta colzades i una amplada de cinquanta, amb què es pot afirmar que de nit no batejava convulsa, per més que ho afirmessin els poetes desvagats. El professor Vilahur diu que devia ser una metàfora. Ah, això potser sí. És veritat que vivim en un món de metàfores. Ell mateix, el professor Vilahur, diu, encara que això no hi té res a veure, que avui ja hi ha qui s'ha fet tatuar fins i tot el cervell. Ja podria ser, ja. Que pel carrer ja es veuen noies amb les cuixes tatuades és un fet.

I les torres de la muralla del rei Arfa tenien ben bé cent colzades d'alt. Hi ha qui assegura que de dalt estant, en dies clars, es veia el mar. Havia de ser, però, en dies excepcionalment clars. I les portes eren també molt amples, de manera que hi podia passar, sense empenyes, tota la seva infanteria desplegada, en ordre de combat. En Daniel diu que, després d'haver passat no sé quantes hores a la gàbia dels lleons, anar ara amb la Núria, quina diferència. No cal que ens ho juri. Però si ell acompanya la Núria jo acompanyaré l'Antònia, mentre el rei d'O Nosor se les havia amb el rei Arfa, a la plana gran, amb la desesperació dels pobres pagesos que havien de veure com entre els uns i els altres els malmetien els sembrats i els trinxaven la collita. Així com, tal com diuen els profetes de la Nova Càbria (que

no tenen res a veure amb els cantaires), els pecats dels pares els paguen els fills, les desavinences dels grans les paguen els petits. I tots els esbarts de guerrers i totes les colles de llancers que viuen o que vivien a les conques dels Tres Rius es van afegir a la ira i la host (la ira i la host se'n van a ballar, l'una diu a l'altra, a tu qui et traurà?) d'aquell pocapena de d'O Nosor, sota el crit de com més serem més riurem. Però aquell tros de no sé què et diria (tal com deia el senyor Pujades) entenia que encara no en tenia prou, i va enviar els seus missatgers a tots els habitants de les terres de ponent, de les contra-des del Carmel i del Guinardó, de la Galilea superior i la gran plana d'Esdreló, i els de Samaria, indret famós per les seves samaritanes, i els de cap a l'altra banda de la fageda d'en Jordà, fins a Jerusalem, Batana, Quelus (on en aquell moment celebraven la festa del vi), Cadés, Tafnes, Ramsés, Tanis (la pàtria dels hipocòristics), Pipis (indret famós pels seus muricecs daltònics), Pesquis (país de filòsofs), Bilis i Tiquis-Miquis, fins als indrets més allunyats d'aigües amunt del riu d'Egipte, tocant a la terra del Negus, aleshores contrapuntat amb aquell titella grotesc que havia per nom Athenenoctuini, perquè ben armats amb llances i glavis, amb dagues i coltells, o, si tant convenia, amb malls de ferrer i ganivets de llescar el pa, correguessin a correuita i cuitacorrents a fer-li costat. Realment, el rei d'O no es mocava amb mitja màniga.

No sé com ho va fer lligar, però aleshores el professor Vilahur ens va explicar, com a exemple de com una qüestió sense cap importància, una trivialitat sense estructura, pot ser la causa d'una desavinença molt greu, que la Cinta Jampau i la Tira Gimferrer havien discutit i s'havien arribat a enfadar de mala manera perquè l'una deia que el mató i el brossat eren la mateixa cosa i l'altra deia que no, que eren dues coses diferents, i alguns dels qui l'escoltaven, en lloc de captar la lliçó moral de l'anècdota del professor Vilahur, es van posar a pontificar, tots molt convençuts, sobre la identitat comuna o diferent del mató i el brossat. Algú diu que les desavinences entre el rei d'O i el rei Arfa tenen aquest mateix origen, però es tracta d'una afirmació determinada per una frivolitat inacceptable i una irresponsabilitat sense pal·liatius. Sens dubte caldria anar a buscar la raó d'aquelles

desavinences en alguns factors socioeconòmics com el preu del blat i els canvis demogràfics. Com deia l'avi Sallent quan, en l'exercici del seu càrrec, que era el que li donava el pa, havia de pujar, en els seus darrers temps ja amb un gran esforç, fins a Vallhonestà a dur-hi la paperassa oficial que emanava de la Casa del Comú, per la vida es perd la vida. El fet, però, és que tots aquells pobles de ponent enllà, on diuen que la gent és això, i això, i allò de més enllà, quan van rebre els missatgers del rei d'O que els comminaven a fer de Mambrú els van dir que el seu mal no volia soroll, que havien de podar la vinya, i fer el sementer i procurar proveir el rebost tant com poguessin, ja no diem omplir-lo, que s'acostava l'hivern amb la seva gelor i les seves gelades i que durant aquells mesos la terra no llevava, i que si el rei d'O volia celebrar la diada de Tots els Sants amb una bona castanyada que es tragués ell mateix les castanyes del foc. Dels pannellets, en canvi, no en van dir res. I és que no es pensa mai en tot. A més, amb aquest abús hodiern de les metàfores i de la metonímia, ja no saps mai del tot el que has dit i el que no has dit, el que no volies dir i al capdavall se t'ha escapat de dir, i el que sí que volies dir i se t'ha quedat al pap.

Tal com diu sempre el professor Casiodor Xandri-Vedell, potser perquè la Marieta Cistellera no li fa el cas que ell voldria, hem de ser conscients de les nostres limitacions i admetre-les bonament. El fet és que al rei Nab d'O la resposta de la gent de ponent que li van transmetre els seus missatgers li va tocar el voraviu i allò que no sona. Que no sona, que no sona, tant si vols com si no vols, tal com diu amb lletra clara l'heptasil·lab dels pebrots. I va prometre per la salut dels seus enemics que aquella la pagarien cara, encara que fos amb targeta –va precisar. Parlant d'aquestes targetes, el professor Vilahur va dir que vindrà un dia que tothom pagarà amb targeta, que no es pagarà altrament. El senyor Baró de Sanaüja, traductor molt criticat pels seus errors de traducció, com si volgués fer la pau d'aquestes crítiques, va explicar que atribuir al rei d'O el propòsit de fer-se pagar un greuge amb targeta provenia d'una mala lectura de l'original. És molt probable, però el fet indiscutible, o, si més no, teòricament indiscutible, car els qui ho discuteixen tot, el teorema de Pitàgores, el

principi d'Arquimedes (el principi i àdhuc la fi, pobre home: de cara a la paret i ple de mosques), la pluralitat dels mons, l'ortografia de la paraula *dansa* (n'hi ha que proposen *dangtza, els bàrbars!), la transformació de la matèria, la identitat entre el gat mesquer i la geneta, la llei del més fort, la predestinació i la gràcia immanent, el preu del vinagre, el judici final i cinquanta coses més són una legió innombrable i inaccessible al descoratjament, és que el rei d'O va aplegar els seus homes d'armes, la infanteria, la cavalleria, amb el suport logístic de la intendència, reforçats, encara, amb brigades de gendarmeria urbana i guardes rurals, i cossos francs de miquelets i d'individus del sometent, tots ells ben menats per capitans experts i generals que la sabien més llarga que ningú, i, molt segur d'ell mateix, va sortir a l'encontre del rei Faxad. La topada va ser molt forta i el pobre Faxad se'n va fer l'estella: no tenia el dia. El rei d'O el va vèncer del tot, li va desbaratar la infanteria, la cavalleria i les brigades de carros de combat, es va apoderar de la ciutat d'Ecbàtana, malgrat la solidesa i el gruix dels carreus del Pallars Jussà amb què s'havien bastit les seves muralles, la va assolir i saquejar completament, que feia realment mal al cor de veure-la, i va fer perseguir l'infeliç rei Faxad fins a les muntanyes on s'havia refugiat. I es veu que és allí on va acabar els seus dies travessat pels dards i les punxegudes sagetes dels seus perseguidors implacables. Segons el professor Xandri-Vedell també podríem dir, amb el mateix valor, les sagetes punxegudes dels seus implacables perseguidors, car la col·locació de l'adjectiu sovint, no sempre, és una qüestió d'estil. No el contradirem pas. La Pepeta dels Vímets, que no ha entès res, també cuita a donar-li la raó. Per cert que avui s'ha empolainat amb un encert especial i es fa mirar de debò. Qui sap quina requesta que hauria tingut, a Nínive, on el rei d'O es va replegar amb totes les seves mainades sicalíptiques per celebrar la victòria. Durant quatre llunes i escaig, segons ens reporten les cròniques més dignes de crèdit, van menjar i beure a tentipotenti, van cometre tots els excessos i van incórrer en tots els defectes, en van fer de verdes i de madures, en tots els sentits de totes dues paraules. I què dirà, la Núria, si sap que he anat amb l'Antònia al teatre? Que en van fer a l'alçada d'un zigurat és un fet indiscutible. Suposo

que diria que ves què li expliques. Però, com diu sempre el professor Vilahur, que a vegades em sembla que també se la mira molt, a la Núria, per molt que durí tot s'acaba.

I vet aquí que un bon dia el rei d'O va dir que la celebració ja havia durat prou i massa, va tancar l'aixeta i va convocar els seus ministres, els seus secretaris, els seus consellers, els seus turiferaris (aquests no deixaven d'assistir a cap reunió), els seus senescals, els seus alts dignataris, els seus apoderats, amb mitja firma i amb firma única, els seus apocrisaris, els seus capitans, els seus clavaris, els seus coronels, els seus comissaris i els seus generals i els va confirmar que, efectivament, s'havia acabat la comèdia i que havia arribat l'hora de la veritat: l'hora de la veritat ha arribat a misses dites sols pel goig de motivar un magnífic heptasíl·lab. Que si es pensaven que aquella gresca no s'havia d'acabar mai que s'ho traguessin del cap i s'ho possessin als peus. N'hi ha que formulen objeccions a l'ús de certes paraules en determinats contextos, els dius que es tracta d'un mot polisèmic i resulta que no saben què és. I ara el senyor Josep Baró, que com a bon traductor (curiosament, criticat i apreciat alhora) és una mica profeta, ens diu que el camarada Klimt ja prepara els pinzells. Quina pressa! Deu tenir por de morir jove. I l'hora de la veritat volia dir, dit ben curt, fer passar per l'adreçador tots aquells que no havien accedit a col·laborar amb les seves tropes en la campanya contra el desventurat i desventrat rei Faxad, i havien aollit amb indiferència i àdhuc amb mots i actituds de befa i d'irrisió els missatges que havien rebut en temps oportú, missatges tramesos en deguda forma i amb tots els requisits exigits per la llei vigent i la consuetud. I tots els participants en aquella magna reunió van convenir amb una unanimitat sorprenent i previsible (i en aquest cas l'oxímoron és només aparent) que calia exterminar ben exterminats, sense pietat ni compassió, que no en quedés ni la mena ni la llavor, tots aquells qui no havien acceptat les exigències del gran rei d'O. És, *certus*, el que aquest volia sentir. I sí, senyor Klimt, el rei, encontinent, va ordenar categòricament al general Holofernes, que era una bèstia carnissera i sanguinària amb carnet de primera, i que tenia el càrrec de cap de l'estat major de tot l'exèrcit reial, que al capdavant d'un esbart de

cent vint mil guerrers de la fidel infanteria i, pel cap baix, de dotze mil de cavalleria es llancés abrivadament contra tots els pobles de ponent que havien desatès, sense el més mínim sentit de la cortesia, les seves notes de servei tan peremptòries i diriments. Ganes de fer mal. D'un atzucac, al meu poble en dèiem un carrer que no passa: tot són maneres de dir.

També li va ordenar que digués a tota aquella colla d'infeliços que preparaessin terra i aigua en senyal d'homenatge, tot i que no els havia de servir de res, perquè ell, el rei, no trigaria a fer-hi cap amb tota la seva host i tota la seva ira (la ira i la host, ja les tornem a tenir aquí), la seva còlera sobirana i la seva ràbia monàrquica i autàrquica, i no deixaria res per verd, ni verd poma o verd oliva, ni verd gespa o verd maragda, ni el verd de les vinyes verdes, vinyes verdes vora el mar, ni el verd de la persiana que volia el senyor Pla, ni aquell verd profund i clar com d'aigua endins que ens regala la fageda d'En Jordà. I aquell tros de bestiota coronada hi va afegir encara que els ferits, tots ells de molta consideració, omplirien les valls i les fondalades, les torrenteres i conques de recepció, i tots els rius, fins al punt que sortirien de mare i tot. I els que no hi haurien deixat la pell serien enduts com a captius fins a l'altra part de món, lluny ben lluny de la dolça terra natal. I va reblar el clau comminant severament el general Holofernes perquè no deixés de complir les seves ordres per cap motiu, i que actués sense dilació amb aquest triple lema triple: sang, fetge i fil d'espasa, mort, saqueig i desolació, devastació, terra cremada i captiveri. Senyor Klimt, aneu preparant els pinzells, que ja s'acosta l'hora de fer-los anar.

El professor Vilahur ens fa observar, erudit com ell sol, que aquest jove vienès no seria pas l'únic. *Of course*. Ara, el senyor Baró de Sanaüja ens diu que, si bé potser sí que no sempre és fidel del tot al text de la llengua de partida, és rigorosament fidel a la llengua d'arribada. Benvolgut senyor Baró, no el contradirem pas. D'altra banda, confidencialment, i amb un bri d'enveja molt comprensible, el professor Vilahur ens fa saber que el senyor Josep Baró, amb el seu posat tan discret i tan modest, té un èxit increïble. Prou, prou: de més verdes en maduren, si no les destrueixen prèviament les maina-

des sanguinàries d'aquell animalot de capità general d'Holofernes, el qual, després d'abandonar, havent, prèviament, fet les cinc reve-rències de 45 graus establertes formalment per les ordenances de l'etiqueta vigent (segona part, capítol III, article 17, paràgraf D), la gran sala d'audiències reials, decorada de feia poc per un muralista considerat un precursor de Joan Miró, va convocar encontinent tots els oficials, coronels, comandants, capitans, intendents, majordoms i mestres basters de l'exèrcit del rei. I entre tots plegats van organitzar el poderós exèrcit de cent vint mil guerrers de fidel infanteria, agrupats, o dividits, que en aquest cas vol dir el mateix, en dos-cents quaranta batallons, que eren les unitats tàctiques, manats amb traça i sentit de la jugada per comandants experts, i dotze mil soldats de cavalleria, tots ells arquers expertíssims, que on posaven l'ull posaven la fletxa o la sageta –que pel nom no ens barallarem. I entre els uns i els altres van fer que els de la intendència s'haguessin de treure la son de les orelles. Van haver d'organitzar un esbart de mules, d'ases i de camells, que havien de dur tota la impedimenta, i tota la teca, blat, ordi i civada, i uns grans ramats d'ovelles, de vaques i de cabres, les unes més o menys boges, les altres potser amb un poc de seny, car l'home no viu solament de pa. Holofernes, estranyament previsor, també duia uns bons bossots amb monedes d'or i argent, mesura que ens apar clarament innecessària, perquè tot el que trobaven, si els convenia, ho agafaven tranquil·lament sense contemplacions. I així, sota les ordres del cabdillíssim Holofernes van emprendre la marxa cap a les terres de ponent, que aviat van saber el pa que s'hi donava. A més, una gran gentada heteròclita i heterogènia, formada per captaires, pòtols, rodamons, jugadors de taleia, esquenadrets, vídues desemparades, escapats de presidi, treballadors a l'atur, dones de vida alegre, infeliços engalipats amb l'ensarronada de les preferents, que formaven una temible i incomptable plaga de la llagosta (de la llagosta i del saltamartí) seguia l'exèrcit de prop, a tocar, i entre els uns i els altres alçaven una polseguera que enfosquia la claror del sol. També, no sé qui, va creure-hi advertir la presència d'uns bisbes *in partibus infidelium*. Però es tracta d'una observació errònia: no eren bisbes sinó uns pobres coixos que anaven amb crosses, i va ser

per aquesta raó que els van prendre per bisbes. I la llei del pèndol, qui l'abolirà? Avui sí que no, qui sap si demà.

Tot aquell conjunt de gent, al cap de tres dies de marxa van arribar a la plana de Bascomicet, però no s'hi van pas aturar i des d'allí van prosseguir el seu sinistre trajecte ponent enllà, on diu que la gent és molt feta a la seva, desgovernada i precoç, encara que el professor Vilahur ens adverteix que no s'ha de generalitzar. Amb alegria consuetudinària van saquejar les pseudoil·lustres ciutats de Put i de Lud (i de Pud i de Lut, segons algunes fonts d'informació), el país de Rassís, i el dels pobres ismaelites que viuen al sud de Quelcom. Vorejant el gran riu, aquell ardat de pollosos pudents van travessar la Mesopotàmia de cap a cap i van destruir totes les ciutats que van trobar fins a la riba del mar. I totes les terres de Cilícia, fins a la frontera d'Aràbia, i la fèrtil plana de Damasc, on estaven a punt de segar el blat, el gra preciós que dona la farina amb què s'amassa el pa, el nostre pa de cada dia, l'aliment sagrat, bàsic i simbòlic alhora, van sofrir els esgarriuosos efectes destructius d'aquella horrible plaga proterviosa. Van cremar tot el que es podia cremar, van saquejar tot el que es podia saquejar i van occir tot el que es podia matar. Tots els homes joves van ser degollats sense ni una engruna de pietat. I el pànic i el terror es van apoderar de tots els habitants de Sidó i de Tir, i de tots els altres pobles del litoral. I ningú no s'explicava com el senyor del pis de dalt, de qui hi ha qui diu que no es belluga ni una fulla d'arbre si no és per la seva voluntat, podia permetre aquella malvestat tan sicalíptica que no es podia mesurar ni amb paràmetres de cap llei ni amb coordenades de cap mena. Tal com sol dir el doctor de Tancalull, que és una mica escèptic, les coses són com són i és inútil trencar-se la closca intentant de trobar-hi una explicació lògica, racional o metafísica. És, sens dubte, el que devien pensar els desgraciats habitants d'aquells territoris, que van enviar a Holofernes uns missatgers amb unes propostes de pau en les quals li oferien tot el que tenien, la collita de blat, la fruita dels seus arenys, els ramats de bous i de vaques, de xais i d'ovelles, de cabres i de tendres cabridets, perquè en disposés com millor li plagués, i ells mateixos es declaraven esclaus incondicionals del rei d'O, que

exalçaven fins al punt més alt mentre, interiorment, l'execraven i el maleïen amargament, desitjant-li tots els mals d'aquest món i els de l'altre, suposant que sí, que n'hi hagués un altre o uns altres, tal com predicaven, amb tota la convicció, els sacerdots del foc, de l'aigua, del vent, del bosc, dels alls i de les cebes, que eren, aquests darrers, els més cantelluts de tots.

Holofernes va rebre els missatgers i sense perdre temps es va arribar fins al litoral amb tota la munió dels seus soldats, es va apoderar de tots els castells i de tots els alcàssers, hi va posar guarnicions i se'n va endur els millors soldats autòctons com a guerrers auxiliars. I pertot arreu era rebut amb cants de joia i danses rituals, i repic de timbals i tota mena d'instruments de percussió —la processó és, clar, devia anar per dins. Tot i així, el putrefacte i podrit Holofernes (l'home de les dues pes, que me li deien), posseït per una crueltat sense entranyes i un odi que devia tenir arrels genètiques i visceral, va assolir tot el territori i va fer talar tots els boscos sagrats, els boscos consagrats a les divinitats protectores de la pàtria, sense cap mena de consideració ni de contemplació. Malgrat tot el que pogués dir el docte Co de Lapoma, la ira de Déu era inferior a la que demostrava aquell psicòpata pervertit d'Holofernes, el qual va prosseguir el seu itinerari terrorífic fins a arribar davant d'Esdrèlon, enfront mateix de la serralada de Judea. Ni l'acupuntura, no li hauria generat una espurna de compassió. N'hi ha que hi tenen molta fe, en l'acupuntura. D'altres diuen que els seus efectes beneficiosos són, simplement, psicològics. Bé, ja és molt. En aquest punt, el doctor de Tancalull es mostra molt elusiu.

Els israelites van sentir amb horror les salvatjades que el pèrfid i putrefacte Holofernes, el cabdillíssim de la host del rei d'O, havia comès amb els altres pobles, com havia saquejat les ciutats i els conreus, havia cremat tot el que no havia rampinyat, i havia debolit els seus temples, els temples sagrats dedicats al culte de les divinitats de cada indret, les quals, d'altra banda, no havien exterioritzat cap reacció, com si elles també tinguessin por d'aquelles bèsties carnívores que els venien del país dels assiris. I quan van sentir que ja els tenien a prop, el cor se'ls va omplir d'esglai. Vet aquí que acabaven

de tornar del captiveri i ja els queia al damunt una altra malvestat. Ja patirem –deien. És veritat que, tal com diuen les paraules de la saviesa antiga, en aquest món hi venim a patir, però hi ha patiments i patiments. Els israelites, però, van fer alguna cosa més que lamentar-se: van enviar missatgers a tot el territori de Samaria (ah, les dolces samaritanes, i aquell riure que és tan seu), de Bethoron, d'Abel Maim, de la vall de Salim i d'altres indrets, que les cròniques coetànies enumeren amb la seva prolixitat consuetudinària, i van fer fortificar tots els passos de la muntanya. I, com que acabaven de segar, van emmagatzemar una gran còpia de provisions. No tenien son, no. I el gran sacerdot de Jerusalem, que es deia Joaquim, com el pare de Maria, i que era aleshores qui tallava el bacallà i remenava les cireres, va escriure una carta als de Banyuls i als de Portvendres en què els ordenava que ocupessin els accessos de la muntanya pels quals s'entra a Judea. N'hi havia de molt estrets, en què era relativament fàcil de barrar el pas a l'enemic. I tots ells, sense torbar-se ni pensar-s'ho dues vegades, van complir les ordres del sacerdot Joaquim i del consell dels ancians de Jerusalem. I com que una cosa no priva l'altra, a més d'aquestes precaucions i aquestes mesures tan adequades, van demanar la intercessió de l'estadant del pis de dalt, perquè no els abandonés i els fes l'objecte de la seva bondat il·limitada i de la seva infinita misericòrdia. Pinten bastos, deien àdhuc els més optimistes. I les orenetes? On són, les orenetes? Què se n'ha fet, de les orenetes?

N'hi havia que deien que, de fet, Holofernes no era mala persona, que els qui eren dolents eren els qui el voltaven. D'altres el volien disculpar dient que era persona manada. Sembla mentida que es pugui ser tan. Una bèstia carnissera, fill de marfanta, això era i no era quan venia la primavera. Prepara't, nena, que aviat hi hauràs de dir la teva. Vivim en un món plural i hi ha d'haver de tot: hi ha qui viu pendent del vol i dels xiscles de les orenetes, hi ha qui se sent fascinat per la transformació de la matèria. Aquests no fan mal a ningú, no causen cap molèstia als veïns i als ciutadans. El malvat Holofernes, en canvi, quan va saber que els israelites no se li volien sotmetre així com així, es va enfurismar de valent, com si no li paguessin

les factures, o com si el cobrador del rebut de la llum li arrambés la dona. De fet, es veu que fins aleshores tenia una idea més aviat vaga de l'existència dels israelites. I després d'esbravar-se amb un rastell de renecs proferits en una variant dialectal arcaica de l'assiri demòtic va convocar a la seva tenda tots els comandants i coronels dels moabites, els generals i capitans dels ammonites, els delegats i apoderats dels fosforites, els camarlencs i senescals dels cigronites, els directors generals i els caps de servei dels arrencaqueixalites, i sense fer-los seure ni donar-los una copeta de vi ranci o de malvasia els va ordenar que li expliquessin qui eren aquells torracollons que havien fortificat els passos de la muntanya perquè no pogués passar amb els seus esbarts de salvatgines, amb quina mena d'exèrcit comptaven i qui el manava, i d'on els venia el poder i la força, la unió i la moral, el tremp i la decisió i les ganes de tocar el voraviu i allò que no sona a un generalíssim il·lustríssim i excel·lentíssim com ell mateix, considerat, respectat, temut i odiat en tots els territoris més o menys relacionats amb el vell paradís terrenal, de bona memòria. De bona memòria i de mala memòria. Depèn. El senyor Masdeixart, per exemple, que hi va sojornar una temporada, i on va nuar una tendra amistat amb la dolça Eva, pobreta, segur que diria de bona memòria, però era lògic que uns altres s'ho miressin amb uns ulls diferents. Cal suposar que allí sí que, si més no durant la primavera –primavera, primavera, ara que el maig ja reviu, jo me'n vaig, no tinc espera, al Vernet com cada estiu– tot floria i reverdia malgrat l'abrivada envestida dels neogramàtics estructuralistes i transformacionals, vull dir de les mainades sinistres de Nabuco d'O Recoï, sota la capitania de l'horrible Holo Fernes, que ara esperava alguna explicació dels magnats que havia aplegat a la seva tenda de campanya, que, malgrat que no era xica, amb prou feines podia donar cabuda a tot aquell nodrit esbart de moros notables.

Com que no deia res ningú, l'apoderat amb firma única dels ammonites, que es deia Aquior, es va decidir a fer ús de la paraula, i adreçant-se amb tot el respecte al camarada Holo li va dir que recentment s'acabava de descobrir a l'Arxiu Nacional un lligall ple de pols, que no havia cridat mai l'atenció de ningú, i que contenia

un informe que era dinamita pura, car s'hi revelava que durant tot el temps que jo vaig estar al capdavant de la Fundació vaig desviar cap a la meva butxaca una suma que quantificaven en cinquanta milions, amb els quals havia adquirit un gran xalet a Camprodon i un apartament de luxe a la Platja d'Aro. Ara no sabia dir si eren cinquanta milions o seixanta, perquè ja fa una colla d'anys, que han passat com un cavall desbocat, però és un fet que no em vaig pas firar cap xalet ni a Camprodon, ni a Setcases, ni a la Cerdanya, ni a Son de Pi, ni pels volts d'Olot, amunt del pla, en un indret verd i profund, profund i clar, ni, encara menys, un apartament a la platja de Cafarnaüm, que és l'última cosa que se m'hauria ocorregut; si de cas, me'ls devia gastar en els meus viatgets a Suïssa, on posava en els millors hotels, i a Itàlia, a Roma, i a Venècia, a veure si hi coincidia amb la Josefina, i a París, és clar, sobretot a París, on passava totes les nits al Molí de la Coma Mitjana, festejant amb la molinera, ah, la molinera de la Coma Mitjana, el somni de tots els traginers, o en aquell altre molí, el molí Vermell, on llençava els diners convidant amb xampany del més car (de Sant Sadurní!) totes aquelles senyoretetes tan atractives i tan simpàtiques que anaven amb les metes estacades amb vetes al darrere. Com hi ha món! Però el camarada Fernes, com que li semblava, i amb raó, que aquell tros d'ammonita, enlluernat per la descoberta d'aquell lligall ple de pols a l'Arxiu Nacional es desviava de la qüestió, li va llançar un sabatot vell perquè estigués al cas, cosa que es va demostrar eficaç, car l'ammonita dels pebrots va tornar a la realitat, i després de renovar les expressions de respecte i veneració al generalíssim del rei Nab d'O de Reconi, que va tractar d'il·lustre, de poderós, de sublim, d'arcàngel, de nobilíssim, de galtaplè (?), de diví, de sapientíssim, de valent i de far de la humanitat (far, no fart), li va explicar que el poble que hi havia a l'altra banda de la muntanya era originari de Caldea, i que de primer havien residit a Mesopotàmia o Entremesaigües, i que havien anat canviant de lloc perquè tenien el seu propi Déu, que era el Déu del cel, del cel i de la terra, però esp. del cel, i no volien adorar els déus de la terra on vivien perquè consideraven que eren déus d'estar per casa, de nyigui-nyogui, de fireta, de pa amb sucats amb oli, de per riure, com els putxinel·lis dels

titellaires que actuen a la plaça Major, i era per això que a tot arreu els treien a empentes, fins que van anar a raure a la terra de Canan, on es van establir i van arribar a acumular unes grans quantitats d'or i d'argent, i grans ramats de bestiar, de peu rodó i de peu forcat. I que quan la fam senyorejava pel país de Canan se'n van anar a Egipte, no, òbviament, a retratar les piràmides sinó a guanyar-se la vida com podien, i van créixer i es van multiplicar de tal manera que no es podien comptar ni amb els àbacs de nova generació, fins que el rei d'Egipte els va esclavitzar i els va posar a treballar sense cobrar a les bòbiles que hi havia al llarg de la vora del riu, però com que realment en van fer un gra massa, sense sentit de la mesura, el Déu d'aquell poble va castigar el país amb set flagells, set plagues de disseny, catalogades i homologades pels controls de qualitat més exigents. I això va decidir els egipcis a una neteja ètnica, els van expulsar de llur país i van haver de fugir nord enllà, i encara sort que el seu Déu, que quan no li trencaven la girada els afavoria de bon grat, els va eixugar les aigües del Moulin Rouge, perquè el poguessin passar sense por d'ofegar-se. I nord enllà, nord enllà, no paraven, no paraven, i nord enllà no paraven de caminar i caminar. Primer van ocupar el país dels amorreus, pobres amorreus, que no hi tenien cap culpa, però se la carrega qui se la carrega, i després van passar el riu Jordà, el de les verdes riberes, d'un verd profund i clar, el verd de les riberes del Jordà, i com que els va semblar que arribaven a la terra promesa, i se sentien potents i prepotents, van exterminar o expulsar tots els pobles que hi van trobar, els cananeus, els pelamdeus, els jebusites (que no s'han de confondre amb els jesuïtes, que van ser expulsats més tard i d'altres indrets), els civadites, els xafaterrosseus, els palanganites, els arronsamaliqueus, els guirgaixites i els ventredeneus. No en va quedar ni un per llavor. I és que el seu Déu els protegia decididament i eficaç, mentre, naturalment, llauraven dret i no pecaven contra la seva llei. Que és el que al capdavant van fer, i aleshores van ser vençuts i deportats molt lluny, i totes les seves ciutats van ser ocupades pels seus enemics. Però com que després van tornar a fer bondat i bona lletra, el seu Déu els va permetre de tornar a casa, i es van instal·lar de nou a Jerusalem, van refer el temple i van renovar la prosperitat.

I l'ammonita Aquior, que quan s'oblidava dels lligalls de l'Arxiu Nacional hi tocava de ple, va fer observar al generalíssim que en el cas dels israelites eren faves comptades: el seu Déu era molt fet a la seva, si observaven la seva llei i anaven cada diumenge a missa i no deien renecs, els protegia a peu i a cavall i no hi havia res a fer, però si no llauraven dret els deixava de la mà i aleshores qualsevol en podia heure raó a puntades de peu. Ergo, calia que pequessin tant sí com no. I si hom no aconseguia de fer-los pecar, valia més deixar-los estar i passar de llarg. Què va haver dit! Tota aquella colla de secretaris, de mercenaris, de consiliaris, d'apocrisiaris, de comisaris, de dignataris, de legionaris, de funcionaris, de mandataris i de turiferaris que s'havien aplegat a la tenda del generalíssim li van dir de tot. El van tractar de llanut, de betzol, de gamarús, de covard, de capsigrany, d'orellut, de titella, de babau, de carallot d'en Pampa, de solípede, d'ase de set soles, de tros de no sé què et diria, de gallina mullada, de cap de carbassa, de poca-solta, de desvergonyit, de pocapena, de sifilític mental, de paranoic, de subnormal, d'oligofrènic, de pòtol de barraca, de pallasso extragalàctic, de terrorista, d'anarquista, de nihilista, de republicà i d'híbrid d'escurçó i de rata cellarda, o de gat mesquer i d'aranya filadora, o d'espantaocells i de papallona de la mort, o d'escorpí i de mandràgora, o de saltamartí i de salamandra, o de pop amb ceba i de diablesa de Tasmània, o de camaleó i d'iguana, o de teixó i de colobra de Montpeller, o d'ectoplasma i de boa constrictor, o de muricec esperpèntic i hemofílic i de camatxa etílica i xafardera, o, encara, de gripau i de granota, però això ho van retirar perquè es van adonar que es tractava d'una hibridació massa poc contrastada. Segons el professor Vilahur, es va tractar d'una decisió encertada, perquè totes les altres hibridacions, llevat d'aquesta darrera, havien estat homologades per la Societat General d'Hibridisme, els estatuts de la qual havien estat feia poc aprovats per la Direcció General d'Entitats sense afany de lucre. I no contents d'omplir-lo de penjaments, els secretaris i els turiferaris del generalíssim el volien afaitar en sec, tallar-li les orelles i deixar-li el cul com un tomàquet, tot i que encara no sabien què era. Total, que es va promoure un aldarull i un rebombori que la Revolució de

Setembre quedava curta en comparació. Afirmaven, aquella colla de valents, que els israelites no els feien cap mena de por, tant si el seu Déu els protegia com si no, que els passarien a tots per la pedra, que se'ls menjarien de viu en viu, que no en quedaria cap ni un i que farien que se'n perdés la mena. (Aprofitant aquell magne cacau, com que ningú no estava per nosaltres, l'Antònia i jo ens vam escapolar i ens en vam anar a sopar a Can Culleretes i després a fer una copa a l'Ascensor.) Amb esforços preconciars i simbiòtics, l'impaible i patibulari cabdillíssim va reeixir a apaivagar aquell corifeu energumènic, i amb la veu que li tremolava amb ressons troglodítics, i sense plànyer-hi zeugmes ni anacoluts, es va adreçar a l'infeliç Aquior, pobre fill, i me li va dir que què s'havia cregut de deixar anar sense engaltar aquelles profecies recurrents i capcioses sobre els miserables israelites, dels quals qui sap quin tant per cent no constitucional devia percebre de sotamà, i del seu Déu susceptible de treure'ls les castanyes del foc, sense tenir en compte que l'únic déu amb cara i ulls era el gran Nabuc d'O Recoï quina calor que fa, que disposava d'aquell exèrcit poderosíssim, format íntegrament per tigres cruels i sanguinaris i per hienes ferotges i sense entranyes, amb el qual ell s'apoderaria de tota la terra dels israelites, i ho devastaria tot, no deixaria res per verd, la sang correria a raig fet i l'extermini seria total, absolut, categòric i definitiu, a desgrat de llur Déu, perquè això era el que havia seleccionat que s'esdevingués el prepotent d'O Recoï, i tot el que ell seleccionava talment com un verb transitiu selecciona un complement acusatiu era una profecia inincomplible, car ell era més déu que Déu mateix, blasfèmia horrible, sacrilegi escandalós, heretgia vituperable que no es pot transcriure sense recança ni temor extrem. I encara hi va afegir, amb tota la franquesa, que no es veurien més fins que ell, el generalíssim, no hauria vençut tota aquella colla de pollosos escapats de les vores del Nil, i que aleshores sí que li trencaria la cara i no li deixaria ni un os sencer. I que si tan vençut estava que els israelites, ben protegits pel seu Déu, eren invencibles, que no calia que patís, però que, en tot cas, ja s'ho trobaria. I va manar als seus sicaris que lliguessin el desventurat Aquior amb una corda nova de trinca, que havia sortit d'un dels millors corders de

Blanes, on és fama que hi havia els millors corders del món, encara que els seus xais no fossin res que matés, i que, encontinent, se l'enduguessin a Betúlia, cosa que aquell ardat d'esbirros van dur a terme amb un delit que no es prenen pas la pena de dissimular.

Aquests esbirros eren uns dissidents de la Comunitat de S'ha acabat el Bròquil, dominada per uns fonamentalistes, anomenats els alliolis, que no volien admetre que el titular de l'arxidiòcesi de les Salines fos una dona. Però l'arquebisbessa, que semblava tan poqueta cosa, va crear el gran orde arquebisbal del Salze i l'Estrella, va protoinformatitzar l'arquebisbat, va sotmetre la comunitat dels Testimonis i va condemnar els fonamentalistes més destacats, de fet, la gran majoria, a dur una anella al nas, per què eren aleshores anomenats els anellaliolis, i els va prohibir de passar pel sol, d'anar coberts i de beure a les fonts públiques. Amb els més recalitrants va formar la Congregació de la Roda Sagrada, que sota les ordres (severíssimes!) de la canongessa Viviana de la Vi, nomenada governadora de la Congregació, tenia la missió de fer girar la gran roda que generava la força motriu amb què funcionaven totes les instal·lacions del castell arquebisbal, especialment el protoordinador. La seva situació, doncs, no era gens envejable, i per això alguns, jugant-se-la de debò, van fugir i es van allistar a la legió estrangera del generalíssim, de la qual formaven la falange més agressiva, desconsiderada i posseïda pel desig de fer mal. Van ser ells, doncs, els qui van cuitar, obeint les ordres del cabdillíssim, a lligar amb tota la mala bava el desgraciat profeta Aquior amb les cordes del corder de Blanes i arrossegant-lo de mala manera el van dur fins a les envistes de la noble vila de Betúlia, emmurallada i fortificada amb tots els ets i uts, i que ara aquesta colla de saviassos que a vegades sembla que ho hagin de saber tot, diuen que en realitat, amb tota la franquesa, no saben pas en quin indret s'alçava. En tot cas, sembla un fet fora de dubte que els anellaliolis holofèrnics, tan valents, es van acovardir davant les fermes muralles betulianes. Se les van mirar amb molt de respecte, això sí. I com que van veure que els betulians havien empunyat les armes, i que els foners els etzibaven una còpia generosa de macs i de palets de riera, van deixar l'infeliç Aquior ben lligat a una certa distància

del mur i van tocar pirandó: quan s'ha fet el que calia ja no cal pas fer res més, només cal gaudir del lleure de l' instant i del moment. Els israelites, després de resar els tres salms que els van semblar més consuetudinàriament adequats per a l'ocasió, van sortir de la ciutat, es van acostar a Aquior, el van deslligar i el van portar a Betúlia, on el van presentar a les autoritats. En aquella saó, qui manava era un consell de govern format per Ozies, el fill de Micà, un prohóm molt ben considerat de la tribu de Simeó Ramader, Cabrís, que era el fill mitjà (el fill gran deia que el seu mal no volia soroll) de l'il·lustre Gotoniel, i un fill del doctor Melquièl, que es deia Carmis, que tenia la fama, més aviat injustificada, de ser una mica fluix de sal. Sí que segons com semblava que no hi fos, però sabia molt bé on tenia la mà dreta. Com que els va semblar que l'ocasió ho exigia, i tenien un gran sentit democràtic, van convocar tot el poble, perquè fes cap a la plaça, els ancians en primer lloc, *of course*, però també els joves i fins i tot les dones, que no s'ho van fer pas dir dues vegades: van deixar sense manies les feines de la llar que en aquell moment les tenia ocupades, qui preparant el dinar, qui escombrant i traient la pols, qui fent bugada, qui repassant la roba i sargint, i cap a la plaça falta gent: a la plaça falta gent, tot seguit hi farem cap, no volem que sigui dit que ens hi troben a faltar. I quan tothom s'hi va haver aplegat, el president Ozies va interrogar Aquior i li va demanar que expliqués les circumstàncies que s'havien resolt en la seva insòlita presència, bo i lligat amb la corda del corder de Blanes, davant les muralles de la vila. I Aquior va buidar el pap: va explicar per peces menudes tot el que s'havia dit en el gran aplec que havia tingut lloc en el clos de la tenda holofèrnica, el parlament que ell havia amollat a tot aquell esbart energumènic i les fatxenderies grandiloqüents i penoses, objectivament parlant, del cabdillíssim dels assiris contra el poble d'Israel. Els israelites, pobrets, van quedar desolats i no sabien cap on girar-se. Mossèn Concòrdia, amb tota la bona intenció del món, però qui sap si amb escassa convicció, els va dir que s'havien de penedir dels seus pecats i resar molt, que resant es resolen si no tots els problemes, molts més del que sembla. Aquior, però, el portador d'aquelles noves tan poc belles, va ser tractat amb dignitat

i decòrum, i de moment, com que havia arribat defallit, li van oferir un petit refrigeri que hi cantaven els àngels, que l'home va devorar amb fruïció, oblidant, per un moment, l'amenaça del generalíssim de trencar-li cara i esberlar-li no una part, com inicialment havia pensat de fer el llanut d'Assuerus amb la dolça Vasthi, el lliri dels jardins del cel, sinó la totalitat dels ossos.

Encara que potser no hi ve a tomb, però ja no ve d'aquí, el professor Vilahur ens diu que la informació que molts et faciliten d'una manera natural i espontània, sense que els hakis preguntat res, si els la demanes tu aleshores et diuen "Saps què passa?" Al seu torn, el professor Filiberticus, del Col·legi Pontifici de Sant Pere de les Maleeses, ens explica que un tema de llenguatge que caldria estudiar és l'ús dels verbs de moviment en lloc dels verbs d'estat. I hi afegeix que, no solament en aquest camp sinó en general la terminologia, convé que sigui més accessòria i no tan essencial. I mentre tots, o si no tots la majoria, els betulians es picaven el pit, el digne Ozies va aplegar els consellers i directors generals dels diversos departament a un banquet a casa seva, al qual va tenir el detall de convidar també Aquior, tot i que aquest ja s'havia refet notablement. I havent acabat, abans d'anar a dormir, no van estalviar les pregàries adreçades al bon Déu, perquè no els desemparés en aquell moment. I ben fet que feien, car l'endemà mateix, aquell grandíssim pocavergonya d'Holofernes ja donava ordres formals a totes les divisions que formaven el seu exèrcit, amb tots els batallons de tropes auxiliars, que avancessin decidits cap a les muntanyes, que les passessin com fos, sense contemplacions, en tots els sentits de la paraula, i que anessin a assetjar la molt noble i fidel vila de Betúlia: adeu, vila de Betúlia qui t'ha vist i qui no et veu, qui no t'etziba el seu plany et dedica un marrameu. Però els vells companys se'n van anant, l'un darrere l'altre, i ens anem quedant cada vegada més sols. L'atzar, la casualitat, les circumstàncies, com en vulgheu dir, ens fan caure a les mans uns vells poemes d'amor, ingenus com les roselles dels sembrats, escrits fa seixanta anys, quan aquella, amb la dalla esmolada com un bisturí, no s'atipa de passar les escriptures. Tots hi hem de passar, i qui no hi passa avui hi passarà demà. Una posta de sol de color magenta, que

em fa pensar en la meva Josefina. Però ara hauríem de fer un full de ruta. Sense, no anirem enlloc. Però és tan difícil, posar-s'hi. Les malvestats de l'implacable pas del temps, que es rabeja en tots nosaltres. El dia de festa perquè és dia de festa, el dia de cada dia perquè és dia de cada dia. Ens hi hauríem de posar tant sí com no. El dia que jo ja no hi sigui potser també cauran xuixos, però no de punta, perquè, si és així, no seran xuixos com els de l'avi Endalet, que era el vigilant de nit, sinó com els de la pastisseria.

En tot cas, no es pot pas negar que el Déu dels israelites era molt fet a la seva, i aquella bona gent no devien saber mai amb quin peu s'havia llevat. Des de Dotan a Belbaim, de Betúlia a Ciamó, ja ho tenim tot ocupat per l'exèrcit invasor. Els israelites tremolen i no s'hi veuen de por. Temien, àdhuc, els pobres israelites, que els serrats i les carenes de la muntanya no podrien resistir el pes d'aquella germinació i que s'ensorrarien. Però no van deixar d'agafar les armes i es van instal·lar dalt les muralles, ben disposats a defensar-se. Què havien de fer? Curiosament, Holofernes, va fer desplegar la cavalleria davant les muralles de la vila, com si fos amb aquesta arma que les volgués assaltar, però els capitans dels edomites i dels moabites, i els apoderats dels sufragites i dels estalactites, i els generals de la divisió del litoral, li van fer veure que era més adient pelar-ho d'una altra manera. El cromatisme de les postes de sol és efímer. Li van aconsellar que de moment s'ho prengués amb calma (*Take it easy*, me li deien perquè ho entengués perfectament), que en principi no calia que es mogués de la tenda, fent sudokus o mots encreuats, i que ells, els seus indignes servents, s'apoderarien de les deus, no de la saviesa antiga, on encara ara ens abeurem, sinó de l'aigua que per uns aqüeductes molt ben dissenyats fluïa cap a Betúlia per apaivagar la set i satisfer les necessitats higièniques dels seus habitants. Ja ho veurien, ja, quan no beurien per la set que tinguessin. Els seus marra-meus se sentirien per tota la Galilea, la Samaria i la Mesopotàmia. I el cabdillíssim, que no era pas tan orellut com els seus enemics feien córrer, va trobar que era una idea ben trobada i va dir que endavant, que ell se n'anava a fer la migdiada i que quan fos el moment ja farien un xiulet. I, efectivament, els pollosos dels edomites i dels mo-

abites, que eren els més malparits de tots, amb cinc mil soldats ben armats amb llances, destrals i navalles de Solingen, es van apoderar de totes les surgències i van tallar el subministrament d'aigua als pobres betulians, talment com es fa habitualment als qui no paguen el rebut. En previsió, ja havien omplert les cisternes i els dipòsits, els safareigs i tots els atuells disponibles, però aviat va caldre racionar l'aigua, cada vegada més escassa, i la gent es va començar a posar nerviosa. Sembla mentida, l'aigua, que, quan se'n té, no s'hi dona cap importància, com si tenir-ne sigui la cosa més natural d'aquest món, i quan comença a escassejar com s'arriba a trobar a faltar. El cas és que el pobre Ozies, que aleshores venia a ser el número u, era el qui se la carregava de valent. La seva feina era a calmar els betulians i les betulianes, i els betulianets i les betulianetes, que el seguien a tot arreu amb un pot o una ampolla, un gerro o un càntir, demanant-li que els donés aigua. D'on l'havia de treure, pobre home? I ja li proposaven i tot que es rendís a l'enemic, que valia més acceptar la sort que aquest pogués determinar, que no pas morir de set com una sargantana. I el bon Ozies els deia que resistissin uns dies més, que fessin un sacrifici, i que resessin, que resessin amb tot el cor i tota la devoció, que el seu Déu, que no tenia gens de simpatia per Holo Fernes, no els abandonaria pas en aquella ocasió. I, sobretot, la muralla. Que no desatenguessin la muralla, que no defallissin.

Saludem. Vet aquí que arriba l'hora de la Judit Casagran, una dona de bandera que flameja dalt el pal, quan bufa la tramuntana, el xaloc o bé el gregal. Gustav Klimt, el de Viena, il·lustríssim bergantell, ja pots amanir el pinzell que ja et preparen l'escena. I amb tu, *of course*, tots els qui t'han gloriósament precedit. La Judit Casagran, que amb una gran autoritat, anticipant-se a Juli Cèsar i a Pompeu, havia prescindit de la *h*, que considerava, amb raó, que era un nosa, una antigalla que no servia de res, venia d'una família distingida. Era, efectivament, descendent d'Ox, un gran sonador de flauta de sis forats i mig, de Josef, un il·lustre ebenista (el rei de les tauletes raconeres), d'Oziel, que tenia una veu molt ben timbrada, encara que no sabia de nota, d'Helquità, un matemàtic de punta, de quan de l'aritmètica encara en deien aritmètica, d'Hananies, un conquistador de marca, que anava

sempre boig darrere les ties, i de qui es deia que havia rebut més d'una bona garrotada, de Gedeó, un excel·lent comptable, que no havia quadrat mai un balanç passant la diferència a comissions, de Rafaín, comandant del sometent, o dels miquelets, o dels mossos de l'esquadra, d'Aquitob, un riquíssim propietari de bòbiles, d'Elies, un poeta molt conegut, que alternava els versos que rimaven i no s'enteniën amb els versos que no rimaven però s'enteniën, d'Elquies, que era borni, però no se sabia de quin ull, d'Eliab, que tenia una parada de llegums cuits, de Nataniel, que sempre predeia el temps que faria l'endemà però que no l'encertava mai, de Xelimiel, l'inventor d'un sistema ortogràfic d'una gran simplicitat, però que, desgraciadament, no va ser acceptat, i de Xurxidai, que tothom deia que era molt savi però que no s'entenia mai què volia dir. Havia deixat escrits uns quants aforismes, entre ells aquell que deia que fer gràcia demana no únicament voluntat de fer-ne sinó també, molt especialment, enginy. Això ens fa pensar inevitablement en tots aquells que tots hem conegut que es pensen que són molt graciosos però que no fan gens de gràcia. S'havia casat, probablement molt enamorada, amb un betulià molt distingit i treballador que es deia Manassès, però, malauradament, li va durar poc. Se li va morir d'una insolació, un cop que després d'haver segat l'ordi dels seus camps de blat, controlava com els mossos i jornalers lligaven les garbes. I Judit, d'aleshores ençà, duia una vida de vídua amb una gran dignitat. Dejunava cada dia, llevat del dissabte, i dels dies de les festes de la lluna nova –lluna nova, lluna nova, celebrem-la com mereix, amb uns àpats de primera, això sí que m'abelleix–, i les dels solsticis d'estiu i d'hivern i les dels equinoccis de primavera i de tardor, i, segons les males llengües de consuetud, les d'un imaginari i inexistent solstici de tardor, i les de la vinya i el vi, i les del blat i l'ordi, el sègol i la civada, i les del vent i la pluja, i les de Tots els Avantpassats, i les del temple i la sinagoga, i les de les gerres i els confitats, i les de la llana i el lli, i les de la llet i el mató, i les de les Escriptures Sagrades, i les de la lluna plena –lluna plena, lluna plena, ja que hi som matem el plany, atipem-nos de valent i tal dia farà l'any–, a més, és clar, de les corresponents vigílies. I anava tothora vestida amb molta senzillesa i sortia poc de casa. Però era bellíssima, feia un goig que enamorava, amb una figura talment

com la d'una reina, encara que les seves cunyades, la Rita i la Sara, i molt probablement també l'Anna Balbina, pobreta, s'hi solien referir amb un desdeny que traïa una enveja mal dissimulada. La Judit Casagran, quina dona, senyor del cel! Si hagués volgut, no li hauria calgut sinó aixecar el dit. Tenia, d'altra banda, un bon passament, car tal com deia el professor Vilahur, amb el seu llenguatge peculiar, potser no sempre prou adequat, el desgraciat Manassès l'havia deixat amb el ronyó cobert. I havent hagut esment dels planys i les lamentacions dels betulians i les betulianes, dels betulianets i les betulianetes, que anaven a demanar aigua a l'ancià Ozies i al seu equip de govern, i que verament trencaven el cor, va pensar que no es podia quedar parada de braços, que eren, d'altra banda, sense discussió, els més ben tornejats de Betúlia. I va decidir passar a l'acció: Holofernes, Holofernes, mal viatge qui et parí, tu i els teus bordalls indignes us recordareu de mi. Holofernes, Holofernes, mala mena d'escorpí, de gripau i d'escurçó, sac de pus i de verí, l'infern et va vomitar, la mare que et va parir, i sense que ho meresquem has vingut a parar aquí. Però d'aquí no sortiràs talment com hi vas venir, en pots estar ben segur, ja t'ho pots tenir per dit, pel Déu del Cel t'ho prometo, talment com em dic Judit. Que maca, la Judit. El professor Vilahur diu que s'hi hauria casat a gust, si l'hagués coneguda. Ja m'ho crec, ja. Ell i molts més.

El professor Vilahur també em diu, aprofitant l'avinentesa, és a dir, l'ocasió, encara que no hi tingui res a veure, que el sarcasme suposadament feridor es resol habitualment en la imitació servil. Sí, realment no hi té res a veure, però és una veritat com un temple, com el temple de Salomó. I, ben decidida, la dolça i severa Judit va convocar a casa seva els ancians de la ciutat, que eren els qui manaven, Ozies, Cabrís i Carmis, i quan els va tenir aplegats a la sala de rebre els va amollar un discurs que els va deixar de pedra picada. I els va venir a dir que encara que tothom tenia set i ningú no tenia aigua, que no era gens enraonat de defallir, que s'havia de tenir plena confiança en l'estadant del pis de dalt, que era un déu vivent de debò, no un déu de fang, o de fusta, o de terra cuita, o de qualsevol aliatge, un déu que sempre que s'hi havien encomanat amb fe i devoció els havia tret del mal pas, i que, com deien els canonges de la Seu, Déu tenia

més per donar que no havia donat. El vell Ozies, que també esperava que un dia el farien canonge, va dir a la divina Judit Casagran que tenia tota la raó del món, que ja els constava positivament que era no solament una dona de bandera que atreia totes les mirades dels homes normalment constituïts (a tot arreu n'hi ha de mitja figa mig raïm) sinó que era també una persona virtuosa en tots els sentits de la paraula, devota i fidel, de cap clar i de judici esmolat, però que l'evidència dels fets era que no tenien aigua, i que tot el poble els en demanava, amb cànirs i galledes, vasos i ampolles i tota mena d'atuell. Què havien de fer? Què havien de fer? Vendre la casa i anar a lloguer. És una manera de dir-ho. La seductora Judit els va fer saber que ella ja ho sabia, el que faria, que de moment, com en Toni Romeu, no els ho volia dir, però que ja en sentirien parlar. I que a la nit fossin a la porta de llevant de la muralla de la vila, perquè ella i la seva serventa sortirien cautelosament i anirien a fer cap al campament de l'enemic. I que un cop haguessin sortit que tornessin a tancar la porta i aleshores, si no tenien res més a fer, que resessin, que resessin fins que el cor els digués prou, que resar és una cosa que per més que es faci mai no és de més. I Ozies i els altres dos aspirants a canonge, molt contents, li van dir que endavant, i que esperaven que el de dalt la protegiria. I ella, vestida de dol, se'n va anar cap al temple a demanar, efectivament, aquella protecció que tanta de falta li havia de fer. Cridant a ple pulmó, amb la veu impostada, es va adreçar al senyor del pis de dalt a qui va recordar que era ell qui havia posat una espasa ben trempada com un clavecí al seu pare Simó, perquè es vengés d'uns estrangers malvats i indesitjables que havien violat salvatgement una pobra noia, presumiblement verge, però per al cas era igual, i l'havien cobert d'iniquitat i d'ignomínia, i ho havien fet contra la seva voluntat del senyor mateix, sí, que aquest havia manifestat d'una manera inequívoca, que no admetia interpretacions divergents, simbòliques o metafísiques. I tota aquella colla de brètols, tant els senyors com els servents, havien ben acabat com es mereixien, de cara a la paret i plens de mosques. Dit altrament, banyats i xops amb la seva pròpia sang, indigna i innoble fins al punt que no hi havia cap fetge que hi volgués saber res. I tots els qui hi tenien algu-

na relació o qualque vincle n'havien sortit emmascarats. I que ara era una pobra vídua que invocava la seva intercessió perquè de nou fes que, d'alguna manera (tal com diu sempre la senyoreta Maria Lluïsa, la seductora professora de socials, que no sé qui diu que potser sí que segons com té una certa retirada amb la Judit Casagran), el seu poble pogués superar satisfactòriament aquella trista adversitat. Potser sí, no se sap mai, que les discrepàncies que sorgeixen en moments tan delicats com aquell, es poden resoldre en un cisma, passa que com diu el professor Vilahur, els cismes, al costat dels qui els temen i els rebutgen decididament, tenen els seus partidaris més o menys declarats, a vegades, potser sí, una mica vergonyants i tot, encara que també diuen que aquests són els més convençuts, perquè creuen que un bon cisma alegra els cascavells i és com un bon pessic de pebre que desmonotonitza la grisor dels dies que passen. D'altra banda, segons en Cosme Costacalda, hi ha cismes sibirítics, que no solen ser tant motiu d'alarma com els corrents, bé que cal anar molt amb compte i no incórrer en el lamentable lapsus lingüístic en què molts incorren, els uns per ignorància i els altres per mala fe, de dir-ne un cisma sifilític en lloc d'un cisma sibirític, cosa que renova aquella alarma original. El professor Vilahur explica, a aquest propòsit, que, efectivament, una vegada, un parell d'animalots de primera, en Perot de les Atzavares, de qui no se sabia mai si era massa llest o massa ruc, i en Jep del Gripaus, que es veu que era un gran caçador de granotes, van fer córrer que s'acostava un cisma sifilític, i els més previsors van córrer a fer una bona provisió de cigrons i de mongetes, de sucre i d'arròs, de lletilles i de llaunes de conserva, però aviat es va aclarir de què anava la cosa i no va passar res. El papa de Roma, que també ho va saber, encara riu.

En Raül Semiterç, que aprofita totes les ocasions que se li presenten per a canviar de conversa i explicar coses que no venen a tomb, ens fa saber que els llibres amb els plecsc sense tallar, com que no en feia cas ningú, van decidir associar-se. I amb els estatuts de la societat que volien crear sota el braç es van presentar al registre, per inscriure-s'hi en deguda forma, però no els van voler atendre, els van dir que no. Però van emfasitzar que es tractava d'una societat

sense afany de lucre i aleshores els van donar el vistiplau reglamentari, amb tots els ets i uts. I en Semiterç acaba la seva intervenció sorprenent, especialment per l'ocasió en què ens la passa, amb una afirmació complementària i una pregunta retòrica. Diu que, efectivament, els tomàquets són els tomàquets, i els pebrots són els pebrots, però, i les albergínies, què? Però ara aquí no es tracta de pebrots ni de tomàquets, sinó del propòsit de la Judit dels llavis seductors, de maduixa o de magrana, de parar els peus a aquell brètol d'Holofernes. Coberta de cendra, vestida de sac, la dolça Judit prega i pregarà. Invoca el seu Déu, a qui recorda, amb encert, que no és el déu dels poderosos i dels superbs, dels prepotents i dels qui tenen la paella pel mànec, sinó el déu dels senzills i dels humils, dels febles i dels dèbils, dels qui sempre han d'ajupir el cap tant si no tenen raó com si en tenen, i que a partir d'aquests paràmetres i d'aquestes coordenades, seria molt encertat i molt escaient, molt oportú i molt adient, molt ben trobat i molt idoni, i, sobretot, molt pedagògic, de fer morir aquell indigne bordall, entremesclat de gripau i de cobra de l'Índia, a mans d'una dona, cosa que constituiria un precedent i un exemple, un model paradigmàtic qui sap si amb valor ecumènic, una mena de far i guia per a qualsevol futura auca tràgica i mort d'aquell, d'aquell qui ho té més que merescut per la seva aspra indignitat. I tot i que la bellíssima Judit ja tenia un parlar seductor i florit, encara, alhora modesta i previsor, va suplicar a l'estadant del pis de dalt que incrementés fins on fos possible aquella qualitat a fi de poder entabanar amb més encert el malvat Holofernes, poal ple de pus de porc, putrefacte prepotent, pollós pèrfid i polsós, plançó de puta pudent.

Un cop enllestida aquesta pregària, sentida i singular, Judit va cridar la seva serventa perquè l'ajudés a empolainar-se com Déu mana. Es va treure la roba de sac i es va posar el seu vestit de vídua seductora, seductora i fascinant, no en trobaríeu cap més que s'hi pugui comparar, es va pentinar com una reina, es va ungir amb els perfums més distingits i acreditats, es va posar una diadema esplèndida i totes les altres joies que solia lluir en vida del seu difunt marit, l'infeliç Manassès, a qui, casat amb una dona com Judit, és segur que morir havia sabut més greu que als altres. Ja se sap: qui més té més, tard o

d'hora, ha de perdre. El cas és que feia un goig que enamorava, i es fàcil constatar que la decisió sublim que acabava de prendre donava al seu posat i a la bellesa del seu rostre una dimensió nova, inèdita i singular. Hi ha el cos i la carn, amb la sang inherent, i hi ha l'ànima i l'esperit, i l'ocasió i les circumstàncies, i la decisió i el desig. Tot fa feix. Es poden fixar les proporcions que semblin raonables i adients, i assajar de quantificar-les amb criteris teòrics i pràctics, empírics i especulatius, però que, com s'ha dit, tot fa feix, no ho negaria ningú. Fins i tot la seva cosina, la Sara Casagran, que sempre es mostrava un pèl reticent sobre Judit, a causa, si havíem de fer cas de segons qui, d'una certa enveja, que seria, en tot cas, una enveja de poc grau, d'escassa consideració, no es va saber estar aleshores d'encimbellar-la sense reserves, cosa que, digui el que digui el narrador omniscient, sempre es reporta de bon grat. Acompanyada de la seva fidel serventa, carregada amb un bot de vi i amb una selecta de provisions, com panses i figues i nous i olives, i mel de romaní i mató de la muntanya santa, que ja fa tant de temps que no he vist, anomenat recuit pels magistrats de graduació superior, els capitans i els apoderats, i brossat pels menestrals i els pescadors, els bastaixos, els uixers, els macips i els camàlics (n'hi havia que eren tan animals que a vegades proclamaven que no eren el mateix, i es tiraven els plats pel cap, a causa d'una suposada diferència de textura: com està escrit pel gran profeta Jeremies, per la textura es perd la vida), gra torrat, codonyat, llonguets, panets de Viena i coques de forner, a la nit, quan les muralles de la vila bategaven convulses, s'hi van acostar, a l'indret on hi havia la porta en què justament muntaven la guàrdia el camarada Ozies i aquell parell de lloparros que venien a ser com els seus escolans d'amén, el vell Cabrís i el senador Carmis. En veure l'esplèndida i majestuosa Judit es van quedar meravellats fins al punt més alt: en tota la seva llarga vida no havien vist mai una dona semblant. I van demanar al senyor del pis de dalt que la beneís i la protegís, i li permetés de dur a bon terme aquell propòsit benemèrit i tanmateix arriscat que duia entre cap i coll.

Talment com deia el vell Henoc, que en tenia de bones, els propòsits benemèrits quan comporten un risc són doblement dignes d'elogi.

Judit, però, procurant abreujar tots aquells compliments, va demanar que li obrissin la porta i ella i la serventa van sortir de la ciutat i sense torbar-se gens ni mica turó avall falta gent fins que els guaites i els sentinelles les van perdre de vista, no sense sentiments clarament contradictoris. Ja al fons de la clotada, les dues dones van topar amb un escamot de l'enemic que hi patrullava, a les ordres d'un oficial de suplement, que li va preguntar, d'acord amb el que dictaven les ordenances vigents, qui era, d'on venia i on anava, I la Casagran me li va dir que sí, que era hebrea, que havia fugit de la companyia dels seus, que la tractaven amb una desconsideració que no podia assumir, que ja en tenia el cistell d'anar a comprar i el cove de la bugada plens, i que volia parlar amb el supergeneralíssim, a qui donaria de bon grat una informació classificada, d'alt nivell, de la qual podia heure un gran profit –si és que en sabia treure partit, és clar.

L'oficial i tots els seus números es van quedar de pedra picada, meravellats fins al punt més alt per la seva bellesa majestuosa i el seu aspecte de reina de la nit enaltida per cinquanta flautes màgiques, cents flautins encantats i tot un esbart no quantificat de flabiols enartats, encisats i embriuxats. I en cap moment no els va passar pel nucli central de la closca que aquella dona verament meravellosa en duia una de ben pensada, amanida amb oli i sal, de primera, que havia de fer tremolar la terra. I amb tota la bona fe d'aquell món, si no d'aquest, l'oficial va cuitar a felicitar Judit amb molta sinceritat, per aquell determini tan assenyat que sens dubte li permetria de salvar la pell, i que amb molt de goig la faria menar a la presència del general Holo, que era segur que escoltaria amb una complaença extrema tot el que ella li volgués comunicar. I acompanyades d'una guàrdia de cent guerrers que fan via, Judit i la seva serventa van ser guiades fins a la gran tenda del generalíssim. La seva arribada al campament va causar sensació de debò, car la bellesa i la majestat de Judit, estrella de l'alba del jardí florit, rosa suprema del roser més ben parit del roserar amb més de compte escollit, resplendien com el sol d'un matí de primavera després d'una llarga nit. Es pot dir que tots els assiris se la miraven amb delit, amb aquella pensada recurrent, segons la qual allò sí que era una dona i no la que tenien

a casa (que, d'altra banda, en un bon nombre de casos, com que tot s'aprofita, sobretot quan es té fàcilment a l'abast, aneu a saber com no deixava passar l'ocasió de tenir el marit tan lluny), i pensant també que potser sí que havien menysvalorat aquella miserable terregada dels israelites, dels quals era possible que sortís una donarra com aquella, que, potser perquè les circumstàncies els feien passar gana, i ja se sap, com diu el professor Vilahur, que les circumstàncies fan veure les coses si més no d'una manera canviant i diversa, els feia pensar que segurament no en trobarien cap entre les assíries que s'hi pogués posar en peu d'igualtat. I, els brètols, deduint per la mostra que totes les israelites i, si no totes, una bona colla, havien de ser unes dones de bandera, de bandera que flameja quan bufa la tramuntana, de bandera que assenyala els jardins amb més ufana, amb les quals seria plaent de passar les nits que han de compensar, amb el seu goig inherent, la feixugor, i la servitud, i la lassitud de les hores del dia, ja assaborien el propòsit tenebrós d'eliminar dràsticament, a matadegolla, tots els israelites mascles, a fi d'ocupar el lloc que deixarien vacant en els tàlems respectius. No n'hi ha un pam de net. I pensar que hi ha qui em critica perquè diu que em faig una mica pesat parlant sempre de la concordança del verb i el subjecte complex postverbal i del possible valor neutre de l'article definit del femení (si es tracta del pronom feble acusatiu el cas és ben clar i no cal donar-hi gaires voltes: qui la sap més llarga, sempre me la carrego, passar-la magra, veure-les venir...)! Què diria, d'aquesta colla d'assiris reconsagrats que tenen unes idees tan sinistres i recargolades? Sort, però, que l'Antònia em diu que no, que no és pas veritat que em faci tan pesat ni de bon tros, i que, si vull, un dia d'aquests podem anar a sopar. Ja ho crec. I a fer una copa a l'Ascensor. Com diu sempre el professor Vilahur, per quatre dies que hem de viure. O ni quatre, segons qui. I ja sé per què ho dic.

Els oficials de suplement de la guàrdia personal de l'abjecte cabdillíssim Holofernes, cap de carbassa, cor de pinyol, orelles d'ase, ulls de mussol, que van sentir tot aquell aldarull, van sortir de la tenda a veure què passava, i quan es van trobar davant la presència de l'Antònia, amb aquell boniquíssim vestit virolat, sense mànigues,

es van quedar meravellats de debò. Fent-li tota mena de reverències, ben bé de cinquanta graus, la van fer entrar a la tenda i la van conduir a la presència de la bèstia carnissera, que s'havia mig ajaçat, d'una manera innoble i plebea, en un divan de plomes de les més fines i cobert per una mosquitera de seda guarnida de perles. Es devia trobar mig enterbolit pels excessos etílics, però la visió d'aquella dona esplèndida i seductora el va desenterbolir del tot, o, si no del tot, en una bona part. I va fer ús de la paraula per dir-li que no patís, que no tingués por de res, que estigués tranquil·la, que ell no havia fet mai cap mal a ningú que desitgés servir el gran Nab de la O, el rei suprem de tota la terra, de tot el món conegut, el gran senyor Prepotent i Poderós de totes les províncies i totes les regions, de tots els departaments i totes les zones, de totes les circumscripcions electorals i tots els partits judicials, de tots els indrets, els llocs, els espais, els àmbits, i de tots els tocoms, encara hi va afegir, i que si ell havia alçat la llança contra el poble d'ella era perquè ells mateixos s'ho havien buscat amb les seves absurdes pretensions sobiranistes i independentistes. I que ella havia pres una sàvia decisió abandonant els seus i acudint al seu campament, car així havia salvat la vida. Si no... ui, si no! I aleshores ella va fer ús de la paraula i me li va engaltar, amb una serenitat de pedra picada, que havia fet cap al seu campament per donar-li un bon consell, que havia tret segurament del tradicional i famós Calendari dels Pagesos, síntesi ideal i perfecta de la glossa o expressió del pas de l'any, amb el seu encís i la seva fugacitat inevitable, i la reflexió sobre el sentit de la vida i l'existència, tant si és el mateix, tal com afirmen d'una manera contundent els espinaquians estrictes i els neandartalites primitius, com si es tracta de conceptes o d'idees amb una diferència clara i innegable, tal com asseveren, amb una vehemència sorprenent, els jurassiquites nous i, també, d'una manera positiva, però com si no els vingués d'aquí, els remolatxites del Cor d'Isaïes, que sempre sembla que estiguin de tornada de tot, i que s'han fet cèlebres, darrerament, per l'organització d'uns originals viatges iniciàtics en què sembla que han reeixit un sincretisme exemplar entre l'inici a la iniciàtica i l'art de trempar i riure. Li va explicar que, tal com ja li havia anticipat el marquès d'Aquior, que

no era pas tan banau com semblava, el Déu dels d'Israel era molt fet a la seva, era d'aquells que a les bones el que un vulgui, però que si li trencaven la girada malament rai. Aleshores no li costava gaire de fer caure llamps i pedra seca. Dit altrament, tenia una idea obsessiva, gairebé malaltissa, que els del seu poble no havien de pecar, i si duien una vida neta de culpa i de pecat, i no menjaven ni bevien el que no havien de menjar ni de beure, i si pregaven a les hores convingudes, i li oferien els sacrificis establerts per la consuetud i les ordenances, i treballaven quan havien de treballar i miraven les musaranyes i el moviment de les ombres d'acord amb la cursa diària del sol quan havien de mirar les musaranyes i el moviment de les ombres d'acord amb la cursa diària del sol, i no arrambaven la dona del veí i la fornera galta plena, aleshores tot anava sobre rodes, sobre rodes ben greixades, no hi valen els cops de colze seguits de males jugades, els protegia amb una eficàcia totalment garantida contra l'agressió perversa i paranoica de les llances, i dels glavis i dels coltells dels enemics més ferotges i dels adversaris més cruels. Però que si no miraven prim i duien el carro pel pedregar se'n desentenia i tot anava de mal borràs. I era que com que sí que es donava aquesta lamentable circumstància, car les betulianes i els betulians, a causa de les privacions ocasionades pel setge de les tropes assíries, a les quals s'havien afegit el consell i l'exemple de les de (i dels de) Jerusalem, començaven a prescindir del rigor de les ordenances, i menjaven el que no havien de menjar i bevien el que no havien de beure, i no costava gens de veure que allò havia d'acabar malament, ella havia decidit abandonar la ciutat amb la seva serventa, i anar a sol·licitar la protecció del gran Holo, de qui volia ser l'esclava fidel i submisa més aviat que no pas una més de les seves víctimes innumbrables. El general i els seus oficials es van quedar garratibats, meravellats fins al punt més alt, i van convenir, unànimes, que enlloc del món no es trobaria una dona com aquella que tenien al davant, que unís a una bellesa paradigmàtica i recurrent una saviesa profunda com la que Judit havia sabut expressar amb una elocució perfecta, exempta de cacofonies i anacoluts. I el cabdill me li va dir que havia fet molt ben fet d'haver fet el pas que havia fet i que si li venia de gust de ser la

seva parella de fet ja podia donar per fet que la instal·laria com una reina en una ala del gran palau del poderosíssim rei Nab, destinat a ser, sense trigar gaire, diguem relativament poc, el rei i senyor de tot el món. I com que tot ha d'anar pels seus passos comptats, posseït ja pels inicis de la febreta inevitable, la va convidar a sopar, un soparet senzill i no gens de l'altre món, va dir, però que esperava que li vindria de gust, mentre el camarada Klimt, renillant d'impaciència, ja brandava el pinzell. Però tot demana el seu temps, i les coses no s'han de sobtar: tal com diu el professor Vilahur, que es mira molt la Núria, la gana, que diuen que és la més gustosa de totes les salses, a vegades en canvi malmet la menja més exquisida perquè la fa sobtar, i cal, per tant, calmar la paciència de l'il·lustre artista i dir-li que no pateixi que tot el que el gran Isaïes havia dit que havia d'arribar arribarà en el seu moment. El cas és que la divina Judit li va dir que no podia compartir la seva taula perquè havia de consagrar la nit al dejuni i a la pregària.

La cosa va durar tres dies, encara, perquè Judit anava cada matí a purificar-se al torrent de Betúlia, per on corria una aigua molt neta, i pregava devotament al senyor del pis de dalt que li donés el coratge necessari per a la realització perfecta de l'alta missió que s'havia imposat. Com és natural, aquí cadascú hi diu la seva. I al cap de tres dies el general va fer preparar un sopar de gala, al qual va convidar solament els oficials de graduació superior i, excepcionalment, el senyor Ros-Rovira i el senyor Soler-Solà, que no és el germà de l'erudit eclesiàstic del mateix nom, el pare Soler-Solà, sinó un cosí germà seu, amb les respectives mullers, la senyora Roser Soler de Ros-Rovira i la senyora Concepció Matalonga de Soler-Solà, un parell de mosquetes mortes molt ben avingudes, i mig emparentades, perquè un germà de la senyora Ros-Rovira, el senyor Pere Soler, és casat amb una germana de la senyora Soler-Solà, que es diu Casilda, i n'hi ha que diuen que ja pot anar sola, també, i tot plegat fa que les dues dones, la senyora Ros-Rovira i la senyora Soler-Solà, siguin carn i unglà, i va manar al seu ajudant de camp, un eunuc una mica psicodèlic que es deia Bagoes, que anés a convèncer la bella i diamantina hebrea perquè hi assistís. Es veu que la possibilitat, no confirmada,

que Judit assistís al magne banquet del vi, havia despertat una gran expectació i, òbviament, els comentaris consegüents feien les delícies de la senyora Ros-Rovira i la senyora Soler-Solà, les quals, d'altra banda, confonien la Judit amb l'Antònia, perquè el fet és que sempre es trobaven una mica a la lluna de Betúlia. En tot cas, Judit, que, ben mirat no és pas gens estrany, segons com es miri, que confonguessin amb l'Antònia, havia encès el desig ardent i irreprimible del general, el qual, a més, feia de la satisfacció d'aquest desig una qüestió de principis i d'honor personal. Li semblava, i es pot donar com a cosa certa que no s'errava, que si no l'arribava a haver seria objecte de vergonya i d'irrisió, àdhuc de befa i escarni, per part de tots els seus capitans i dels seus comandants, i que ja no podria torrejear ni anar amb el cap alt tal com havia per costum. Dit ben curt, la volia posseir tant sí com no. Ella, en canvi, resta una capsa tancada. El narrador omniscient una vegada més ens deixa a l'escapça, és possible que se n'hagi anat a fer una copa, potser amb la Núria o, qui sap, no m'estranyaria gens, amb l'Antònia, però el baró de Z i el senyor Baró de Sanaüja, que també són persones generalment ben informades, coincideixen que se'n moria de ganes. Diuen que una cosa no priva l'altra, que Judit era una dona sensible, com qualsevol altra dona jove, al crit de la sang, i que el general, al capdavant, era un home que, precisament perquè encarnava l'esperit del mal, havia de tenir per a una dona l'atractiu que sempre ofereix aquesta circumstància circumstancial (la redundància és del baró, el senyor Baró més aviat se'n devia escandalitzar). I, és clar, no deixaven de considerar que el Plem bé ho va pelar així. Diu que la senyora Ros-Rovira i la senyora Soler-Solà feien juguesques, a veure si sí o si no. L'eunuc Bagoes, de qui es diu que també havia anat als Jesuïtes de Casp, i tenia molt bones maneres i una gran capacitat persuasiva, es va presentar a la tenda de la bella Antònia, vull dir de la bella Judit, i li va dir que una dona tan atractiva com ella havia d'acudir al banquet del general, a beure en la bona i digna companyia dels oficials del seu estat major, i a rebre els honors especials del seu senyor, que la tractaria com la més cobejable de totes les dones assíries. I ella va cuitar a dir-li que seria de molt bon grat que accediria a tot el que llur senyor demanés

(llur senyor, exactament, molt ben dit) a la més humil de les seves esclaves. Herr Klimt, ara sí que ja podeu dir a la bella Greta que torni a fer companyia al seu marit i anar preparant els pinzells, que s'acosta l'hora de la veritat.

Superbament vestida de seda i de temptació, com la més desitjable de totes les deesses del paradís, Judit es va presentar al banquet del general, on la seva arribada va originar una exclamació unànime d'admiració. La senyora Ros-Rovira i la senyora Soler-Solà, superant un inevitable sentiment d'enveja, van convenir fàcilment que no era gens estrany que, tal com havien sentit dir, el general Holo Fernes hagués perdut, per aquella dona, l'oremus i la carta de navegar. En veure-la, es va sentir corprès i trasbalsat. Se sentia encès pel desig de posseir-la. Com diuen clarament els cronistes més acreditats, des del primer dia que l'havia vist esperava l'ocasió de seduir-la, de fer-se-la seva en el ple sentit de la paraula. I acollint-la amb la més encesa de les seves mirades i el més seductor (teòricament) dels seus somriures, un somriure de llop cerver entremesclat de xacal, li va dir que s'alegrés, que eliminés les penes i les cabòries, i, plagiant sense escrúpols no sé qui, hi va afegir que beguéis, que beguéis a tentipointi, a pòtils, que no li acabaria els barralons. I la bella Antònia, mig cloent els ulls com si no els clogués, i amb el seu mig somriure enigmàtic i incitant alhora, li va contestar que beuria de bon grat i faria tot el que ell li proposés, que aquell dia era el dia més feliç de la seva vida, del qual guardaria un record perdurable. Devia ser realment un sopar molt alegre i agradable, en què el vi, efectivament, va córrer a raig fet. Incitat per ella, qui va beure més va ser, sens dubte, el malvat Holo Fernes, però els altres no van pas quedar curts. Un cronicó força, si no molt, digne de crèdit, diu que el senyor Ros-Rovira i el senyor Soler-Solà no es van quedar curts, fins al punt que els efectes etílics els van fer perdre el món de vista, cosa que va fer, es veu, que les respectives mullers, pobretes, sense el suport marital immediat, haguessin de sol·licitar, i efectivament la van haver, la companyia provisional la senyora Ros-Rovira d'un capità d'infanteria lleugera que es deia Bauzies i la senyora Soler-Solà d'un inspector de cavalleria que tenia un ull de vidre però que amb l'altre hi veia la mar de

bé, de qui no diu com es deia, companyia que va causar un gran plaer a les dues dames.

Va arribar un moment, però, que el general, que ja no s'hi veia de cap ull, va manar que tots els convidats sortissin de la seva tenda, que la guàrdia abandonés el seu lloc, i que el deixessin tot sol amb la bella Judit. Havia arribat l'hora de la veritat. Però el generalíssim duia més vi dins el cos que un bot de mitja carga i es va deixar caure al llit perquè no s'aguantava dret. I Judit, mentalment, va elevar una intensa i sentida pregària al seu Déu, perquè li donés la força necessària per a dur a terme el seu propòsit, el que havia de comportar la salvació del poble triat. I envigorida amb aquesta pregària es va acostar a la columna, va despenjar el sabre, va agafar el generalíssim pels cabells, que no sabem si era gens conscient d'allò que es cuinava, li va donar dos cops al coll amb tota la força i li va tallar el cap en rodó. Senyor Klimt i tots els vostres dignes col·legues, aquí la teniu, la cantimplora del malvat Holofernes, mireu-vos-la ben mirada i reproduïu-la amb els vostres pinzells tan fidelment com sapigueu. La bella Judit va fer rodolar el cos escapçat del general fins a terra, va cridar la fidel serventa, li va donar la testa holoferniana perquè la fiqués dins el sarró de les provisions, van sortir totes dues de la tenda i, tal com tenien per costum, van travessar tranquil·lament el campament, amb aquella alegre desimboltura, i van anar fins al torrent. Però, aquest camí, en lloc de purificar-se en la seva aigua, el van seguir fins a les portes de la ciutat de Betúlia. Atenent als seus crits, els de dins, que havien fet venir els ancians del consell de govern, van obrir les portes de la vila i les dues dones van entrar. Els betulians no se'n sabien avenir, els semblava impossible que haguessin pogut tornar. I van encendre una gran foguera, perquè era negra nit i no es veia ni el gegant del Pi a dues passes. Aleshores, davant l'estupefacció de tots els circumstants, la bella Judit va treure la carmanyola del general, els la va ensenyar, i els va dir que sí, que era efectivament el cap del general en cap de l'exèrcit assiri, el pèrfid i proterviós Holofernes, que ella havia seduït amb el seu encís però que havia escapçat abans que ell hagués tingut temps de cometre amb ella qualsevol acte pecaminós. Que el cas d'en Plem era diferent. I, encontinent,

tothom es va prosternar i van adorar Déu, tal com és de llei entre persones decentes, per donar-li les gràcies per tal com havia permès que Judit complís la seva missió d'una manera plenament satisfactòria.

I tots els betulians i les betulianes, indiscutiblement, i curiosament (curiosament segons com es miri), més els betulians que les betulianes, van lloar amb les paraules més escaients del seu lèxic el coratge i el tremp de la divina Judit Casagran, que van exalçar fins al punt més alt. Si hagués tingut el propòsit de tornar-se a casar, aquell dia només li hauria calgut aixecar un dit i els pretendents haurien sorgit a raig fet, com els torrents de la muntanya durant les pluges torrencials de la tardor. Ja sabem que la vida és una cadena, i els efectes que són el resultat o la conseqüència d'unes causes esdevenen, al seu torn, les causes d'uns altres efectes. També sabem que no plou mai a gust de tothom, però si bé no és veritat, com algú diu, que ploqui en benefici de tothom, sí que és veritat que plou en benefici de molts d'aquells a gust dels quals no plou. Ara: que quan plou sí que plou, a gust de qui sigui, això és un fet real, positiu, que no pot negar ningú. Si plou, plou, i si no plou, no plou: que l'Antònia em digui que com és que vaig sense paraigua és una altra cosa. I que els cantaires de la Nova Càbria estiguin a to o no, amb diapasó o sense, també n'és una altra. Però la divina Judit tenia encara més sentit de la jugada del que molts es creien, calçava més punts que tots els qui es proveïen de calçat als sabaters més acreditats del carrer Gran. Actuant de capitana, decidida i sobirana, que molt bé sap que no mana qui només amb prec demana, va manar als betulians que pengessin la cantimplora de l'invicte cabdill als merlets de la muralla de la vila, i que així que l'alba naixent iniciés la seva missió diària d'il·luminar amb la seva claror gloriosa la faç de la terra, tots els qui haguessin encara la capacitat inherent de combatre prenguessin les armes i sortissin fora vila, que hi havia d'haver ball de bastons. Aquests assiris tan amants de sortir tothora amb ciris trencats, ara sabrien el pa que s'hi dona, i no solament el pa sinó fins i tot la coca. El digne i pacífic mossèn Concòrdia i tot deia que s'ho tindrien ben guanyat.

I, prosseguint en el seu lideratge, improvisat i eficaç, provisional i indiscutit, l'occidora holofèrnica va dir als betulians que, ben capita-

nejats per un general esporàdic, fessin com si volguessin baixar a la plana per atacar els fastigosos assiris, però que només ho fessin veure, que no hi baixessin per res del món, que aquest món és dels qui saben fer veure les coses. Els assiris, els assiris, la mare que els va parir, tocarien pirandó quan els veurien venir, i al seu invicte cabdill ho correrien a dir. I quan el trobarien a la seva tenda de seda i vellut bo i rebaixat de mida, escapçat com un espàrrec de marge, aleshores sí que riuríem. Els assiris, els assiris, escapçarem com uns ciris, i ells que feien tanta por no faran mai més claror. Fins i tot el professor Vilahur, que n'ha vistes de tots colors, i que decididament se'm mira molt la Núria, diu que ja ho donava per fet que la Judit Casagran en faria una de sonada, però que la realitat ha superat de bon tros les seves previsions. La Núria diu que avui té un sopar. Dit d'aquesta manera, sembla que es tracti d'una mena d'obligació ineludible. És clar, es tracta d'un compromís contret molt probablement, encara que no necessàriament, d'una manera voluntària, però des del moment en què s'ha pres i un té una mica de paraula, ja és una obligació. Avui no em puc quedar, perquè aniré a sopar amb l'Antònia. Però no ho dic així: dic que tinc un sopar. A segons qui potser no li faria gaire gràcia, però suposo que en tot cas no em voldria pas escapçar com va fer la Casagran amb l'invicte cabdill. Suposo. Es tracta, ja es veu, d'una frase el·líptica, amb tots els arguments sobreentesos, però que hem de considerar perfectament vàlida. Com "Depèn". O "Llàstima". O "Enveja". O "Paraula".

La Judit, també, va tenir la pensada genial de fer venir Aquior, el marquès dels ammonites, aquell que va ser tramès pel rei d'O, amb la idea que d'una manera o d'una altra acabaria de cara a la paret i ple de mosques, i que posava a casa el president Ozies, esperant, sens dubte, a veure com petaria tot plegat. I quan va arribar i li van ensenyar la carmanyola de l'invicte cabdill, que, francament, ja devia començar a fer un efecte poc atractiu, les potències el van abandonar i es va desmaiar com una damisel·la a qui estreben massa les vetes de la cotilla. Me'l van retornar amb una tasseta de flors cordials i l'home es va agenollar als peus de la Judit Casagran i la va adorar com si fos una autèntica divinitat, cosa que, segons com es miri, sí

que era. I, encontinent, es va desammonitzar ben desammonitzat i es va israelitzar a cor què vols. Ve declarar, molt convençut, que israelitzant-se es realitzava plenament, de què tothom es va mostrar molt pagat i content. Tal com va dir el president Ozies, aquí qui no s'israelitza és perquè no vol. Potser sí, encara que el professor Vilahur va dir, no que tot és molt relatiu, tal com solia dir habitualment, sinó que tot s'ha de saber relativitzar, cosa que ja sembla més encertada i sostenible. Els bons moments esborren el record amarg dels mals moments i magnifiquen el bon record dels bons moments anteriors. I això ho saben des de la Prefectura de Policia al carrer de la batalla guanyada per casualitat, passant per l'indret on hi ha l'estàtua del conseller. Els beuratges i filtres d'amor es perpetuen a través del temps, però també es van renovant. A la Judit Casagran no li calien. Davant l'ex-ammonita Aquior i d'una gran gernació de betulianes i betulians va explicar tot el que s'havia esdevingut a la tenda de l'invicte cabdill i van penjar el seu cap, o en van penjar el cap, com diu un cronista membre de l'Associació d'Amics dels Pronoms Adverbials, entre els merlets de les muralles de la vila, que aquest cop sí que bategaven convulses. I els crits d'alegria ressonaven arreu, pel carrer de la batalla guanyada per casualitat, pel del poeta enamorat i per tots els altres on les saurines havien percebut vibracions inherents. I sí, vibrant d'ardor patriòtic, tots els homes van empunyar les armes i a trenc d'alba van sortir i van començar a anar muntanya avall. Muntanya avall, que fa baixada. Els sentinelles assiris no se'n sabien avenir, i sense torbar-se ho van anar a dir als capitans, que ho van fer saber als comandants, els quals van córrer a notificar-ho als generals. Perquè encara que no eren egipcis sinó assiris tenien una organització piramidal. Qui va donar el beuratge a qui? A vegades les coses no van exactament tal com un havia desitjat i previst que anirien, però no ens hem de queixar. Els generals, seguint el fil reglamentari, van anar a la tenda del generalíssim, on van trobar el seu apoderat i secretari, el coronel Bagoes, un titella grotesc i camatxístic, amb tot el cos cobert amb els tatuatges més fastigosos i horribles, un llepacrestes indigne i abjecte, i li van dir que despertés el carbassot del seu senyor, el general Fernes, que tots els isrealites,

o israelites, tant és, estaven a punt de realitzar-se, això sí, i a més de quaranta de pa, ahahah, en demanaven quaranta de vi, això sí, i trenta de peix, això mateix, i se'ls llançaven al damunt ben armats amb arma llarga i ganivets de llescar el pa, i protegits amb cuirasses i escuts de mal traspasar. I el repugnant Bagoes, que sembla mentida que no se'n donés vergonya, de lluir aquells tatuatges tan repulsius, creient, l'infeliç, que l'invicte cabdill reposava al seu llit de plomes al costat de la dolça Judit Casagran, va entrar al dormitori i ja es fàcil imaginar quins xiscles i quins alirets que va fer (que va realitzar, diu, curiosament, un cronicó suposadament coetani), quan no hi va veure sinó el cos sense closca del generalíssim. Encara, el banau, sense deixar de xiscлар, va córrer a l'apartament que havien destinat a la Casagran, esperant que potser encara hi seria. I ja convençut que no hi havia més cera que la que cremava, la famosa cera dels assiris, va cuitar a anar a explicar la situació als generals, i la notícia tot seguit es va escampar entre els comandants, els capitans, els oficials de l'escala auxiliar i la classe de tropa. I els crits, els planys, els clams i els alirets es van estendre per tot el campament. No s'havia vist mai un cas semblant. El terror i el pànic es van apoderar de tots els components d'aquella tropa nombrosa, d'aquella trepa multitudinària, van perdre tots el cap, el control, l'oremus i la carta de navegar. I van fugir a la desbandada per tots els camins de la plana i tots els senders i viaranyes de la muntanya. Com corrien, tota aquella colla de sorges! Ni als Jocs Olímpics ni als Florals no s'havia vist mai córrer d'aquella manera tan frenètica i desaforada.

I els seus col·legues més o menys acampats per les muntanyes dels voltants de Betúlia els van imitar sense demanar gaires explicacions. No es pot pas dir que ni als uns ni als altres els preocupés gaire la coherència. Ni la coherència ni la incoherència, preocupació que, les coses com siguin, és més aviat pròpia de filòsofs desvagats i somiatruïtes amb l'esquena dreta. I tots els betulians i els altres israelites que tenien capacitat, tremp i virior per a empunyar les armes, els empaitaven amb uns claríssims propòsits exterminicides. Si es vol, assiricides. Les coses van com van: avui em tusten a mi, demà et toquen el crostó a tu, avui tu te l'enduu a l'Estany, demà

jo la convido a sopar al Gran Cafè i a fer una copa a l'Ascensor. I el president Ozies, llest i diligent, va enviar missatgers a Betomastain, a Pessonada, a Cobai, a la Sentiu de Sió, a En, a Ulldemolins, a tots els nuclis de població dels pobles d'Israel, i als calls de Girona i de Besalú, perquè sabessin el que havia passat, i es realitzessin, ells també, participant en aquella magna estossinada d'enemics de la pàtria, que els havien envaït per suprimir-los la independència, la sobirania, l'autogovern i robar-los descaradament tots els recursos econòmics.

La Sara Casagran, quan va saber el que havia fet la seva cosina, no se'n sabia avenir, i no sé què es va empatollar, també, de les vibracions. Devia ser, curiosament, una fixació. I tots ells, veient el tombant que havien pres les coses, no s'ho van fer dir dues vegades. I els de Jerusalem, que tant es complaïen habitualment a esmerçar els seus lleures discutint sobre el sentit exacte i precís, amb els matisos implícits, de les profecies del gran Isaïes i de tots els altres profetes, sovint imprecises, ambigües, obscures i hermètiques, aquests també hi van voler ser sense fer-se pregar. Un dia és un dia. I àdhuc els galileus, que, de moment es van desentendre de si era el Sol que girava al voltant de la Terra o bé era la Terra que girava al voltant del Sol, qüestió que els apassionava i els dividia fins al punt de tirar-se els plats pel cap els uns als altres amb aquella alegre ferocitat, o, tal com sol dir el baró de Z, amb aquella hispida desimboltura, i van empuñar la llança, el glavi, la falç i àdhuc potser el martell, i a empaitar assiris s'ha dit. Diu que van arribar fins a la rodalia de Damasc i tot. No cal dir, però no deixem de dir-ho, que la majoria es van llançar contra el campament dels assiris i el van saquejar de punta a punta, no hi van deixar pas res que es pogués aprofitar. I tota la bona gent dels masos de la muntanya, de les caselles i cabanes dels sots més feréstecs, de les bordes i les esplugues, també van participar en aquell magne saqueig. Es veu que sí, que n'hi havia per a tothom: el que no t'endus tu ja m'ho emportaré jo. El gran sacerdot Joaquim va procurar que l'afany de saqueig, tan natural i comprensible, no fes oblidar l'obligació moral ineludible de donar les gràcies al senyor del pis de dalt per la seva intercessió evident i indubtable a favor

de les tràgiques tribus del trànsit. I no va escatimar els elogis que l'Antònia es mereixia per la seva gesta heroica i diriment, Segons el senyor Baró, encara que el baró de Z no comparteix la seva opinió, el gran sacerdot no deixava de tenir una certa reserva mental pel que fa a l'exímia heroïna, però, en tot cas, és un fet positiu que la va exalçar fins al punt més alt, i va proclamar que es mereixia la benedicció de tot el poble. El professor Vilahur, encara, apunta la idea que el gran sacerdot Joaquim la confonia, la prenia per una altra. Tot podria ser, sobretot si tenim en compte que l'home ja era molt gran, encara que mossèn Concòrdia, amb la noblesa que el caracteritza, deia que de fet tenia el cap molt clar i que, sobretot, no feia faltes d'ortografia, cosa que, hi va afegir, no poden pas dir molts que gallegen i torregen com si fossin qui sap qui. Li van adjudicar, a més, tot el que hi havia a la tenda d'aquell brètol que ella havia passat per la pedra amb aquella admirable decisió, mobles, llits, sofàs, tot el parament, la vaixel·la de plata, un àbac, una màquina de quadrar balanços. un salpasser de províncies, un joc de miralls i raspalls, de mirallets i raspallets, unes sandàlies d'estar per casa, un braçalet de plata i malaquita adquirit en un acreditat establiment de les Galeries Maldà, un calendari perpetu, un joc de daus algorítmics, precedent, sembla, dels famosos daus càtars, un samovar diatònic... Una pila de coses. L'Antonia, vull dir la Judit, en va estar molt contenta i s'ho va fer dur a casa amb una mula, a bast, i carregat amb carros. I totes les dones de la ciutat i la rodalia la venien a veure amb branquillons d'olivera i brots de farigola i romaní, i els homes armats li retien honors militars com si fos el més il·lustre dels generals. Un general molt particular, certament. I ella, la incomparable Judit Casagran, davant tot el poble, que s'havia congregat a la plaça Major, va entonar, com era de llei, un càntic nou, un càntic en lloança del senyor del pis de dalt, com a gratitud profunda i sentida per la seva protecció, tan generosa com eficaç

Jo soc qui soc si tu m'ho deixes ser, no sé qui soc si no soc del teu grat, demà, qui sap, no sé pas què seré, depèn de tu, del que m'hauràs triat.

Els gnòstics

Hi va haver un moment en què els gnòstics, sempre a matadegolla amb els cristians, que tot just s'havien desempallegat dels cabalistes, que també podien anar sols, semblava que s'enduien l'aigua al seu molí, on senyorejava una molinera més xamosa que la que va inspirar l'il·lustre Herr Franz. Però aleshores es va presentar el narrador omniscient, que va escriure els quatre Evangelis canònics, els tres sinòptics i s'altro, que diuen a Mallorca, i va fer girar la truita, qui sap si de ceba o potser de carbassó. Els gnòstics treien foc pels queixals, com un drac hipocondríac i rabassut. En un intent inútil de contrarestar-ho, van fer venir la narradora omniscient, però aquesta, que aquell dia anava de tronc amb la mare Ràfols, es va deixar temptar pel Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles, el trio dels olis pesants, i tots quatre se'n van anar a fer una copa a l'Ascensor, on sembla que van coincidir amb la Josefina dels braços de serp acompanyada del poeta maleït, maleït, és clar, en la mesura modesta en què ho pot ser un poeta. Se la devien passar de primera, car després la mare Ràfols en parlava extasiada fins al punt més alt. De la famosa bassa d'oli ja ni se'n devia recordar. Cal dir, però, que segons l'eminent teòleg Co de Lapoma, sempre amb la seva placidesa habitual, afirmar rodonament que el narrador omniscient és l'autor dels quatre Evangelis canònics és inadmissible, si més no, netament exagerat. A tot estirar se li poden atribuir alguns passatges, especialment els relatius a la infància de Jesús, i, això sí, les converses amb Nicodem i amb la samaritana que ens reporta un dels fills del llampec, el qual, certament, no hi era present. El senyor Co de Lapoma, que

és un home amb una gran obertura de compàs, lligant espigues de molt diversa mena en una mateixa garba, també fa observar que els esforços que fan alguns marits per erotitzar la pròpia quan aquesta es veu desproveïda del més mínim interès eròtic són entendridors i dignes d'indulgència plenària. La mare Ràfols, pobreta, se l'escolta esbalaïda i no sap amb quina carta quedar-se.

Però ara el narrador omniscient es despenja dient que les pomes camoses de collita impròpia i les peres arbequines de comportament espiral es juguen una bota de vuit cargues d'orxata sufragània a veure qui troba segon la clau que obre però no tanca la porta del darrere de la casa de les nines dislèctiques, i que tanca però no obre les finestres paranoïques del palau del pensament global. Aquesta informació tan singular i inesperada ha provocat una divisió de parers entre els gnòstics, que després de la intervenció, total o parcial, essencial o secundària, en la redacció dels quatre Evangelis canònics, els tres hipnòtics i s'altro, que diuen a Menorca, n'esperaven una altra cosa. El fet és que els gnòstics de les Vetes i els Blindats de segona mà, diuen, indignats i despectius alhora, potser els de les Vetes més aviat indignats i els Blindats de segona mà especialment despectius, que si el narrador omniscient només sap dir aquestes barbaritats, val més que es quedi a casa, i que si aquesta permanència tant li fa venir claustrofòbia, que se'n vagi a collir gotims, a segar civada no menja, a regar les tomaqueres, a buscar cargols, bolets i espàrrecs de marge, a torrar castanyes, a caçar ànecs de riu i no ploris, a pescar anguiles, a fer herba per als conills, a plantar naps i cols i a sembrar idees provisionals epistemològiques i eutrapèliques. En canvi, els gnòstics del Cistell i els de l'Arrel quadrada, encara que no han acabat d'entendre les paraules del narrador omniscient, potser els del Cistell s'han quedat més a l'escapça que els de l'Arrel quadrada, han convingut que eren unes paraules carregades amb la bala de la significació, com un mirall net i polit ubicat (*sic*) en una estança amb claror escassa o insuficient, i que calia descodificar amb mètodes protocabàlics segons els gnòstics del Cistell, i amb sistemes interactius i transversals, segons els gnòstics de l'Arrel quadrada. El senyor Co de Lapoma, somrient plàcidament, diu que dels gnòstics no se'n pot fer gaire cas, que tant els uns com

els altres especulen més que no raonen, suggereixen més que no afirmen, i fantasiegen més que no cullen la fruita assaonada i madura de l'arbre de l'hermenèutica, l'epistemologia i la metafísica vascular. En canvi, el Negre de Balaguer, que ara llueix un frac molt bonic però que li ve una mica balder, i l'Escrivà de Banyoles, molt cofoi amb la seva granota de mecànic sifilític, han trobat que els gnòstics eren la mar de castissos, i s'hi han apuntat sense pensar-s'hi gaire, tot i que no tenen la idea més lleu i més esquelètica del que podria ser la gnosi. Perquè no sigui dit, amants de la contemporització, el Negre de Balaguer s'ha fet dels gnòstics del Cistell, i el seu co-equipier, l'Escrivà de Banyoles, s'ha adherit als gnòstics de l'Arrel quadrada. No s'han de confondre els sobreentesos amb la informació no donada. Qui sap si les atencions que la Marta havia rebut de mi han fet que s'imaginessin o suposessin el nostre idil·li. Però les circumstàncies i els detalls no els sabrà mai ningú, perquè tinc el convenciment absolut que el narrador omniscient, que prou maldecaps té amb els quatre Evangelis canònics, els tres hipotètics i s'altro, que diuen a Eivissa, no dirà mai res. I ella, la narradora omniscient, ara tan engrescada festejant amb en Daniel, encara menys. La mare Ràfols, pobreta, aquesta sí que si ho sabia no sabia pas resistir la temptació de fer-hi una mica d'escudella, de carn d'olla i de samfaina segons la recepta de l'àvia, no pas amb mala intenció, això sí que no, les coses com siguin, sinó, simplement, per animar l'ambient i fer que el personal no s'avorreixi massa. D'altra banda, també ha mig pensat apuntar-se a la colla dels gnòstics, seguint l'exemple del Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles, el trio dels hidrosols, però el fet que l'un s'hagi adherit als gnòstics del Cistell i l'altre s'hagi apuntat als gnòstics de l'Arrel Quadrada l'ha desorientat, com si se li hagués extraviat la brúixola, i de moment ho ha deixat córrer. Potser encara farà fira amb un saurí ambivalent o amb un metodista transversal i interdisciplinari. Qui sap. De més verdes en maduren i tal dia farà l'any. De més verdes, de més liles, de més negres, de més blanques, de més grogues, de més grises, de més roges, de més blaves.

Una vegada, pel seu sant, li vaig regalar un braçalet de malaquita molt bonic que vaig comprar a les galeries del baró de Maldà, tan

castís i recurrent, que si hagués conegut la mare Ràfols segur que s'haurien avingut. L'home que sabia massa encara sabia massa poc. I és que, en tot, els límits ideals sempre són difícils de determinar. Una petita dosi de gnosticisme no li hauria anat gens malament. Els hermeneutes del Col·legi Pontifici de Sant Pere de les Maleses diuen que no s'han de barrejar les coses, que les barreges són una deu constant de microbis, de bacils i de bacteris. No deixen de tenir raó, però es tractava d'una simple hipòtesi de treball. I tot plegat perquè la parusia, que semblava que estava al caure, no va arribar a arribar. N'hi ha que encara riuen. Especialment els gnòstics de les Vetes i els gnòstics Blindats de segona mà, que se senten marginats pels gnòstics del Cistell i els gnòstics de l'Arrel quadrada, sembla que amb força raó. Ara: respectivament o no? Segons l'eminent teòleg Co de Lapoma, els gnòstics del Cistell han marginat els gnòstics de les Vetes, i els gnòstics de l'Arrel quadrada han marginat els gnòstics Blindats de segona mà, però el professor Filiberticus, que ara diuen que s'ha endut al llit la muller del president de la Societat de Neuròtics Transcendents, afirma a peu i a cavall que són els gnòstics del Cistell i els gnòstics de l'Arrel quadrada que, actuant, per una sola vegada i sense que serveixi de precedent, conjuntament, han marginat el *pack* format pels gnòstics de les Vetes i els gnòstics Blindats de segona mà.

Però vet aquí que ja hi ha tot un esbart d'inquisidors, a l'infern de dos en dos, sense advocats ni procuradors, que es freguen les mans de joia que el Maligne inspira generada amb suc de fel amb la perspectiva de fer una bona estossinada de gnòstics, del color i de la mena que siguin, liles, intrauterins, del mitjó, ambivalents, espirituals, simbiòtics, de la tercera observança, grocs, verds oliva, agrupacionistes, pseudoapocalíptics, paranoics, parasintètics, refractaris, neopositivistes, sintagmàtics o torracollons, els que siguin, tots a la foguera sinistra, a cremar de viu en viu, a fer companyia a Satanàs i al seu esbart de diablesses turgents i lascives, galtaplens i concupiscents, procaces i desvergonyides, sensuals i provocatives, luxurioses i desinhibides. Sort, però, que hi ha intervingut el digne senyor Co de Lapoma, el savi teòleg, que, amb la seva afinada dialèctica els ha fet

veure que no s'ha de confondre la immanència amb la transcendència, que si parlem del coneixement ocult no volem pas dir que s'hagi hagut d'amagar vergonyosament, que la gràcia i la revelació venen a ser, com si diguéssim, l'esperit del vi i l'ànima de l'ampolla, que els cabalistes s'ho tenen per dit encara que no els hagin fet sentir ni un mot, i que, al capdavall, la gnosi té per donar més que no ha donat. I encara hi ha afegit que estava a punt d'haver-hi eleccions i que, per tant, tot aconsellava de no fer gaire enrenou ni gaire mullader i, si tant convé, fer els ulls grossos com unes taronges, com unes pomes camoses o com unes síndries, que avui hi som i demà no sabem si hi serem ni qui tindrà la paella pel mànec, ni qui remenarà les cireres, les maduixes, els gerds, els dàtils, les prunes, les peres i els albercocs. Quin un, el senyor Co de Lapoma, quan s'hi posa! El fet és que els inquisidors s'han deixat convèncer per l'eloqüència persuasiva i per les raons necessàries de primera mà de l'il·lustre Co de Lapoma i han pensat que seria més escaient i més addient (*sic*), més oportú i més convenient, tenir en compte el seu suggeriment i fer els ulls grossos com unes magranes, o com uns codonys, que són tan aspres que no es poden menjar, però se'n fa un codonyat excel·lent que combina molt bé amb el formatge del tupí, i han decidit que en lloc d'encendre la foguera de Sant Joan ves què diran quan ho sabran, val cinquanta vegades més anar on tan sovint els han proposat d'anar, a comprar llegums cuits, a esmagencar la vinya, a omplir el safareig, a escurar l'estable, a matar puces i a fer riure els morts.

Per la seva banda, el Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles, el trio dels carburants, que ja es veien cremant com el ciri d'en Pasqual toca el timbal veí del principal, quan s'han adonat que amb el discurs carismàtic i morganàtic del savi teòleg Co de Lapoma se n'havien escapat d'una i bona, han decidit anar-ho a celebrar al parc d'atraccions interdisciplinàries i antropològiques, de fet, s'hauria d'haver dit que s'havien escapat d'una i bona, car el pronom adverbial duplica innecessàriament el complement regit per una preposició, amb miralls hipertensos i multifacètics, metafísics i generativistes, apoplèctics i arribistes, amb el tren de la bruixa, que segueix un recorregut fabulós i sobredimensionat per la vall del Sofre Deprimat,

la coma dels Escarbats Intransigents, el pla dels Damnats Sicalíptics, el serrat dels Eскурçons Siamesos, el coll dels Ectoplasmes Neuròtics, l'obaga dels Torsimanys Amnèsics, el congost dels Mataparents Insolidaris, la fondalada dels Hermeneutes Indecisos, l'afrau de les Adoratrius Subliminars i la ribera dels Escolàstics Subsidiaris, Ego-cèntrics i Conceptuals, i amb la inefable casa encantada, que conté el rebedor dels queixals corcats, l'atri de les teranyines magmàtiques, el passadís dels esquelets fosforescents, el corredor dels geperuts hiperpuristes, la sala d'estar dels estaferms incontrolats i dels espantalls agressius, l'escriptori dels macacos macrocèfals, la biblioteca dels profantasmes de l'avior, la cuina de l'ungüent de la serp i del llard dels batracis, el menjador de les ogresses tuberculoses i els vampirs sifilítics, el dormitori de les veus dels malcontents i el crit dels estadants perpetus del Purgatori, el celler dels ícubes no classificats i les golfes dels mals endreços, farcides de closques de tortuga asmàtica, ninots de molles rovellades, trencaclosques críptics i hermètics, destrals neolítiques comprades d'oferta al Supermercat de la Femella Masclista, paelles sense mànec i mànecs sense paella, flautes i flabiols sense forats, rateres de caçar hipopòtams de mar, túbies, fèmurs i peronés assortits, ganivets oscats amb mànec de banya de marit complaent, llanternes anèmiques i exsangües i cinquanta coses més, heteròclites i desvalgudes, no catalogades ni classificades, de l'any de la puïja, de la coïtja i de la coïssor

El Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles, amb ganes d'esbargir-se, s'han mirat en un d'aquells miralls hipertensos i multifacètics, i s'han adonat, astorats i esparverats, que reflectia unes imatges invertides, és a dir, que la imatge que reflectia del Negre de Balaguer era la de l'Escrivà de Banyoles, i que la imatge que reflectia de l'Escrivà de Banyoles era la del Negre de Balaguer. Potser sí que al capdavant formen un bon trio, encara més del que ells mateixos es pensen. Com que han tingut l'ocasió de fer la coneixença del senyor Trinitat de Valldomènec, hisendat i filòsof, i procurador causídic del Tribunal de l'Aigua del Karma, li han demanat què en pensava,quina explicació donava d'aquell fenomen singular i hepatític, parentètic i hipertròfic. I el digne senyor Trinitat de Valldomènec, amable i

deferent, els ha explicat que aquell fenomen que tant els ha sorprès i, fins i tot, sembla, trasbalsat, és en realitat un fenomen prou conegut. Es tractaria, simplement, d'un cas de desdoblament de la personalitat oculta i subjacent. La hipòtesi més lògica i amb més probabilitats de correspondre a la realitat és que el Negre de Balaguer fos la reencarnació d'un avantpassat, no necessàriament remot, de l'Escrivà de Banyoles i viceversà, que diuen els gavatxos, que estan ben convençuts que abans del galimaties del xalet de Babel, les obres del qual, en realitat, es van haver de suspendre perquè no tenien el permís del Municipi, tothom parlava la llengua de Gargantua i Pantagruel, que a un no li agradi la mel no vol pas dir que es deleixi pel fel, és a dir, que l'Escrivà de Banyoles seria la reencarnació metempsíquica, i que valgui la redundància abans que no la desvalorin, d'un ancestre del Negre de Balaguer. Més clar? L'aigua. Jo soc tu i tu ets jo. Ve-t'ho aquí.

El Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles han reaccionat fent-se la reflexió que era de doldre que no fossin casats, el Negre de Balaguer amb la Sara dels Embotits, de qui s'ha sabut que ha donat carbassa al Gran Barrufeda, que oblidant el puritanisme de la seva primera joventut ara frisa per recuperar el temps perdut, i l'Escrivà de Banyoles amb la dona litúrgica i inherent del president electe del Sanedrí, perquè, si fos així, ara podrien, amb totes les de la llei, fer canvi de parella, i el Negre de Balaguer es quedaria amb la dona del president electe del Sanedrí i l'Escrivà de Banyoles es podria aparellar amb la Sara dels Embotits, que diuen que els té així. El senyor Trinitat de Valldomènec, que si bé gaudeix d'autorització perpètua i vitalícia per a cometre faltes d'ortografia no en fa mai ús, cosa que l'honora, els ha suggerit, amb molt bones paraules, que s'aparellessin mancomunadament amb la mare Ràfols, que és més que probable que hi vindria bé. Es veu que aquesta s'havia esmerçat a profetitzar al pros Daniel que si es deixava estimar el seu entorn immediat seria una bassa d'oli, de les Borges o del Vilosell, el millor oli del món, però la narradora omniscient, que té les ungles molt llargues, encara que solament es fa la manicura el primer dilluns de cada mes parell, me li ha passat la mà per la cara i se l'ha fet seu, amb escriptures

autenticades en deguda forma per set arcàngels mormònics i anabaptistes, amb plenes facultats notariales del tercer nivell, i la mare Ràfols, pobreta, s'ha hagut de quedar a l'escapça. Per què el Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles han trobat fàcilment el camí dret i segur, com el del gloriós pare Claret, que era de Sallent, com el meu besavi Endalet, que havia lluitat amb la partida del Xic de les Barraquetes, i que va ser ferit al foc de Sarrià, l'any 74, un camí del tot fàcil i planer. Han considerat, naturalment, que es tractava d'un suggeriment encertat, no debades venia de qui venia, i han cuitat a abandonar l'esbart dels gnòstics, els quals hi han fet una cara més llarga que un dia sense tu, estel del matí i estrella de la tarda, quan tu no hi ets els rossinyols emmudeixen, les deus d'aigua contínua s'estronquen i les boires macarròniques i esperpèntiques s'apleguen amenaçadorament i de tot reclamen un dos per cent: un dos per cent de l'amor, un dos per cent del total, un dos per cent de l'avui, un dos per cent del demà. No hi ha res que duri sempre. Avui hi som i demà fem veure que no hi som o que hi som, segons el que ens convingui. El desig de ser teu il·lumina la nit. El narrador omniscient, amb una sinceritat que l'honora com si li haguessin concedit la Creu de Collsacreu, la Creu del Terme breu, la Creu de les Tres Creus, la Creu de qui no creu, confessa que ell, de tot això, no en sabia res. En canvi, el senyor Trinitat de Valldomènec, que acaba de ser nomenat president honoris causa i *in partibus infidelium* de la Confraria de Dames del Bon Repòs, els Aliments Dietètics i la Cuina Econòmica, ha assegurat que amb la incorporació canònica de la mare Ràfols a l'il·lustre trio format pel Negre de Balaguer i l'Escrivà de Banyoles, ara sí que li podrien dir de tu. I els gnòstics que es facin retratar. I, si no, perquè s'hi posaven.

